

Rokasgrāmata Bībeles studiju skolotājiem

1. Mozus grāmata

Žaks Dukāns

2022. gada 2. ceturksnis

Aprīlis, maijs, jūnijs

Saturs

1. **Radišana** (26. marts – 1. aprīlis)
2. **Grēkā krišana** (2.–8. aprīlis)
3. **Kains un viņa mantojums** (9.–15. aprīlis)
4. **Plūdi** (16.–22. aprīlis)
5. **Visas tautas un Bābele** (23.–29. aprīlis)
6. **Ābrahāma saknes** (30. aprīlis – 6. maijs)
7. **Derība ar Ābrahāmu** (7.–13. maijs)
8. **Apsolījums** (14.–20. maijs)
9. **Jēkabs — sagādnieks** (21.–27. maijs)
10. **Jēkabs–Israēls** (28. maijs – 3. jūnijs)
11. **Jāzeps — sapņu kungs** (4.–10. jūnijs)
12. **Jāzeps — Ēģiptes princis** (11.–17. jūnijs)
13. **Israēls Ēģiptē** (18.–24. jūnijs)

1.–13. stundas pārskats, komentārs un pielietojums dzīvē: *Žaks B. Dukāns, pensionēts ebreju valodas un Vecās Derības ekseģēzes profesors Septītās dienas adventistu teoloģiskajā seminārā, Endrūsa Universitātē, Berienspringsā, Mičiganā, ASV.*

Radīšana

Galvenās rakstvietas: 1. Mozus 1:1

Studiju fokuss: 1. Mozus 1–2; Ps. 100:1–3; 2. Mozus 20:8–11; Mat. 19:7–9; Jāņa 1:1–5.

PIRMĀ DAĻA — PĀRSKATS

Ievads: Ir zīmīgi, ka Bībele sākas ar radīšanu. Patiesībā daudzas Bībeles grāmatas sākas ar atsauci uz radīšanu. Laiku grāmata sākas ar radīšanu, lai apliecinātu, ka mēs visi piederam vienai un tai pašai cilvēku rasei, kas nāk no viena Tēva (1. Laiku 1:1). Jesajas grāmata sākas ar 1. Mozus 1:1, kas ir pirmā rindiņa radīšanas aprakstā, lai atgādinātu mums, ka Dievs ir mūsu apgādātājs un ka mums vajadzētu Viņu uz klausīt (Jes. 1:2). Daniēla pirmā liecība pagānu einuhu virspavēlniekam ir citāts no radīšanas apraksta. Daniēla vārdi apliecina einuham, ka Dievs ir Radītājs, kas dod viņiem barību (Dan. 1:12). Salamans savas pārdomas sāk ar pārdomām par radīšanu (Sal. pam. 1:1–11), kurās viņš žēlojas par dzīves tukšumu, apzinoties, ka “nekā jauna nav zem saules” (Sal. māc. 1:9). Jāņa evaņģēlijs sākas ar poēmu par radīšanu (Jņ. 1:1–14), lai uzsvērtu inkarnācijas brīnumu: ka Jēzus Kristus, kurš “iesākumā” bija Dievs, radīja pasauli un pēc tam kļuva miesa, lai glābtu pasauli. Sekojot šo Bībeles autoru paraugam, mēs studēsīm Bībeles tekstu par radīšanu, lai gūtu būtiskas mācības par Dievu, par mums kā cilvēkiem un par pašas radīšanas būtību un nozīmi.

OTRĀ DAĻA — KOMENTĀRI

Radīšanas skaistums

Pirmā mācība, ko mēs gūstam no Bībeles teksta par radīšanu, ir vēstījums par skaistumu. Vārdu spēles, skaņu rotaļas, paralēlismi un līdzsvarotas struktūras palīdz radīt spēcīgu poētisku izteiksmi. Šajā fragmentā dominē skaitļa septiņi ritms. Radīšanas stāsts ne tikai aptver burtisku septiņu dienu periodu, bet mēs redzam arī daudzus gadījumus, kad skaņas, vārdi vai pat konkrētas frāzes atkārtojas septiņas reizes. Šis septiņnieka ritms nav tikai estētiski motivēts. Šai stilistiskajai iezīmei ir dziļa nozīme — tā liecina par Dieva radīšanas pilnību.

Radīšanas vēsture

Teksta literārais skaistums tomēr nenozīmē, ka radīšanas apraksta teksts būtu jāsaprot tikai kā iztēles poētisks atveidojums. Verbālās formas, kas ir tādas pašas kā tās, kuras tiek lietotas stāstījuma tekstos, ģeoloģijas stils, kas raksturo šī teksta formu, un tā literārā struktūra, kas savieno 1. Mozus grāmatas pirmās divas nodaļas — tie visi ir gramatiski un literāri apliecinājumi teksta vēsturiskajam nodomam. Pirmā radīšanas apraksta tekstu tā autors skaidri identificē kā ģeoloģiju (1. Moz. 2:4). Turklāt šajā tekstā patiešām ir redzamas visas ģeoloģijas literārās formas iezīmes. Iemesls, kāpēc Bībeles radīšanas teksts ir uzrakstīts ģeoloģijas formā, ir tas, ka tas ir saistīts ar pārējām 1. Mozus grāmatas ģeoloģijām un brīdina lasītāju, ka šis ziņojums par radīšanas notikumu pieder pie cilvēces vēstures tādā pašā mērā kā sentēvu dzīvesstāsti.

Turklāt lingvistiskās un tematiskās sakritības starp pirmo radīšanas aprakstu (1. Moz. 1:1–2:4) un otro radīšanas aprakstu, kas seko (1. Moz. 2:4–25), norāda uz paralēlismu starp abiem tekstiem — tā pati struktūra septiņos posmos pirmajā radīšanas aprakstā (1. Moz. 1:1–2:4) ir atrodama arī otrajā radīšanas aprakstā (1. Moz. 2:4–25). Tas, ka radīšanas stāsts 1. Mozus 1:1–2:4 ir saistīts ar vēsturisko stāstījumu 1. Mozus 2:4–25, liecina par autora nodomu savu ziņojumu par debess un

zemes radīšanu pasniegt kā notikumu, kas pieder pie tā paša vēsturiskā stāstījuma kā cilvēku veidošana.

Savienojot abus radīšanas stāstus, autors arī norāda, ka tas pats "laika" faktors, kas darbojas cilvēku radīšanā, darbojas arī debesu un zemes radīšanā. Pasaulei un visam, kas tajā atrodas, nebija nepieciešami miljoniem gadu, lai sasniegtu tādu brieduma pakāpi, kas ļautu visam pareizi funkcionēt. No otras puses, 1. Mozus grāmatas radīšanas stāstījums nav radīšanas notikuma zinātniska analīze. Ja tas tā būtu, tad radīšanas stāsts būtu bijis jāraksta kā ļoti sarežģīta un bezgalīgi gara formula, kas cilvēkiem būtu nepieejama. Iedvesmots, Bībeles autors raksta ziņojumu par radīšanu kā vēsturisku notikumu. Viss, ko viņš saka par radīšanas notikumu, ir paties, un tam nevajadzētu būt pretrunā ar zinātni.

Tomēr nereti ir izskanējis pieņēmums, ka radīšanas apraksta nolūks nav bijis vēsturisks, bet gan būtībā teoloģisks vai filozofisks. Turklāt tika apgalvots, ka 1. Mozus grāmatas teksts bija domāts tikai garīgai pamācībai, nevis vēsturiskai informācijai. Šī Svēto Rakstu lasīšanas metode patiesībā izriet no kritiska pieņēmuma, kas balstīts uz klasiskās grieķu literatūras studijām. Patiešām, šajā tradīcijā garīgajam vēstījumam ir prioritāte, un vēsturiskais notikums ir gan sekundārs, gan nebūtisks attiecībā uz filozofisko vēstījumu. Piemērojot šo lasīšanas metodi Svētajiem Rakstiem, daudzi Bībeles pētnieki ir atmetuši Bībeles teksta vēsturisko nolūku. Tā, piemēram, Jēzus augšāmcelšanās gadījumā tā vēsturiskums tika ignorēts un pat apšaubīts, kamēr studenti koncentrējās tikai uz Viņa dzīves garīgo vēstījumu. Taču patiesais Bībeles skatījums darbojas pretēji. Teoloģiskā vēsts izriet no vēsturiskā notikuma. Tā kā Jēzus augšāmcelšanās ir vēsturisks notikums, mēs varam ticēt Dievam un veidot savu teoloģiju. Tā kā 1. Mozus grāmata par radīšanu ir vēsturisks notikums, tajā ir ietvertas svarīgas garīgas un teoloģiskas mācības par Dievu un par cilvēkiem.

Radīšanas pirmā līnija

Iesākumā. Ir uzsvērts ebreju valodas izteiciens *bereshit* — "sākumā". Šis izteiciens atrodams 1. Mozus grāmatas ievadteikuma sākumā. Turklāt šim izteicienam ir arī uzsvars, kas to izceļ un nodala no pārējā teikuma. Atbilstoši šim uzsvaram teikumā ir jāliek pieturzīme un jālasa šādi: "Iesākumā; Dievs radīja debesis un zemi." Frāze *bereshit* patiesībā ir tehnisks izteiciens, kas īpaši saistīts ar radīšanas stāstu. Ir patiešām zīmīgi, ka šis izteiciens ebreju Bībelē tiek lietots ļoti reti. Ārpus 1. Mozus 1:1 *bereshit* sastopams tikai četras reizes, un tikai Jeremijas grāmatā. Jeremijas grāmatā *bereshit* pieder pie regulāras stilistiskas formulas, kas norāda uz radīšanas apraksta ievadvārdiem (Jer. 26:1; Jer. 27:1; Jer. 28:1; Jer. 28:1; Jer. 49:34, 35), lai gan pašos vēstījumos nav tiešas atsaucis uz radīšanas aprakstu.

Dievs. Uzsvars uz šo "sākumu" tiek pastiprināts, uzsverot ebreju vārdu *Elohim*, "Dievs", lai apzīmētu Dievu radīšanas aprakstā (1. Moz. 1:1–2:4). Šis vārds ir atvasināts no saknes *'alah*, kas izsaka ideju par spēku un pārākumu. Daudzskaitļa forma apstiprina šo uzsvaru, jo tā ir literāra intensitātes un varenības izpausme, nevis norāde uz skaitlisko daudzskaitli "dievi". Šāda daudzskaitļa forma norādītu uz ne–israēliešu politeistisku ticību vairākiem dieviem. *Elohim* attiecas uz lielo Dievu, kas ir augstāks par visumu. 1. Mozus 1:1 ritms rezonē ar vēstījumu par *Elohim* pārākumu. Vārds *Elohim* parādās dzejas rindkopas vidū. Turklāt uzsvars (dalījuma zīme *atnach*), kas sadala pantu divās vienādās daļās, ir pievienots vārdam *Elohim*, "Dievs", kas tradicionālajā sinagogas dziedāšanā iezīmē pauzi un panta kulmināciju. "Dievs" ir svarīgākais vārds šajā pantā ne tikai tāpēc, ka Viņš ir teikuma subjekts, bet arī frāzes ritma dēļ.

Radīja. Vārds *bara'*, "radīt", piecas reizes atkārtojas radīšanas aprakstā (1. Moz. 1:1, 21, 27 [trīs reizes]; 2:3; 2:4), tādējādi norādot uz tā neatņemamu piederību tieši šim

“radišanas” notikumam. Turklāt ebreju Bībelē šis darbības vārds vienmēr un vienīgi tiek lietots saistībā ar Dievu kā subjektu.

Debesis un zemi. Bībeles pirmais teikums “Dievs radīja debesis un zemi” jau pašā sākumā nosaka, ka Dievs un Viņa radība ir divas atšķirīgas lietas, kas nav atvasinātas viena no otras. Frāze “debesis un zeme” ir merisms (divas kontrastējošas daļas, kas norāda uz veselumu), kurā abu kontrastējošo frāzes elementu apvienojums attiecas uz visuma kopumu, norādot, ka visu ir radījis Dievs. Tās pašas frāzes lietojums radišanas apraksta beigās, atsaucoties uz radišanas nedēļu (1. Moz. 2:1, 4), liek domāt, ka “debesu un zemes” radišana attiecas tieši uz cilvēku pasauli, kas tika radīta šīs nedēļas laikā. Tajā pašā laikā šī frāze neizslēdz citu radišanu ārpus radišanas nedēļas.

TREŠĀ DAĻA — PRAKSE

Iesākumā Dievs. Radišanas notikums ir galvenais pamats cilvēka ticībai Dievam. Ticēt radišanai, ticēt, ka es par savu eksistenci un pasaules realitāti esmu pateicīgs Kādam, kuru es neredzu un kurš bija pirms manis, ir pirmais ticības akts. Jāatzīmē, ka vienīgā bibliskā ticības definīcija ir saistīta ar radišanu, kā to saka Pāvils, Vēstules ebrejiem autors: “Jo ticība ir stipra paļaušanās uz to, kas cerams, pārliecība par neredzamām lietām.” (Ebr. 11:1). Radišana ir viens no vēstures notikumiem, kas notika laikā, kad cilvēki vēl nebija klāt, lai to redzētu un apliecinātu. Tāpēc radišana ir notikums *par excellence*, kam nepieciešama ticība, un līdz ar to tā ir atklāsme no augšas. Zīmīgi ir arī tas, ka Pāvils savu ticības darbību sarakstu sāk ar radišanu: “Jo ticībā mēs noprotam, ka pasaule ir radīta Dieva Vārda spēkā, ka no neredzamā cēlies redzamais.” (Ebr. 11:3). Teoloģiskajai domāšanai, tāpat kā ticībai, vispirms jāsākas ar radišanas atzišanu.

1. Kā tas, ka ticība sākas ar ticību radišanai, ietekmē manu dzīvi un manas izvēles?

2. Kādu mācību mēs gūstam no Dieva veiktās radišanas, kad mēs nebijām klāt, lai pieredzētu šo notikumu, un no tā, ka sabatā atpūšamies, lai svinētu Viņa darbu mūsu labā?

Grēkā krišana

Galvenās rakstvietas: 1. Mozus 3:15

Studiju fokuss: 1. Mozus 3; Atkl. 12:7–9; Rom. 16:20; Ebr. 2:14; 1. Tim. 2:14, 15.

PIRMĀ DAĻA — PĀRSKATS

Ievads: Bībeles pirmajās divās nodaļās mēs uzzinām, ka katrā radišanas posmā Dievs sešas reizes novērtē savu darbu kā “labu” (1. Moz. 1:4, 10, 12, 18, 21, 25). Radišanas nedēļas beigās, septītajā novērtējuma reizē, Dievs savu darbu novērtē kā “ļoti labu” (1. Moz. 1:31). Arī pirmie cilvēki ir raksturoti kā ‘arom, “kaili”, “nevainīgi” (1. Moz. 2:25), kurus vēl nav savaldzinājusi čūska, kas ir raksturota kā ‘arom, “viltīga” (1. Moz. 3:1). Cilvēki nepakļāvās pirmajam Dieva bauslim neēst no atziņas koka (1. Moz. 2:17) un tā rezultātā radās ļaunums un nāve. Rezultātā pirmajam pārim nācās pamest Ēdenes dārzu. Tieši šajā bezcerības kontekstā izskan pirmais cerības pravietojums, pirmais evaņģēlijs. Zīmīgi, ka pirmais mesiāniskais pravietojums (1. Moz. 3:14, 15) atrodas tieši šīs nodaļas struktūras centrā (ABCDC₁B₁A₁):

- A 1. Moz. 3:1–5. Čūska–Ieva, Dievs nav klātesošs: kārdinājums ēst no laba un ļauna atziņas koka
- B 1. Moz. 3:6–8. Ādams un Ieva: cilvēka apgērbs
- C 1. Moz. 3:9–13. Dievs–Ādams–Ieva: izmeklēšanas tiesas spriedums
- D 1. Moz. 3:14, 15. Dievs–čūska: mesiāniskais pravietojums**
- C₁ 1. Moz. 3:16–19. Dievs–Ieva–Ādams: ciešanas
- B₁ 1. Moz. 3:20, 21. Ādams–Ieva: dievišķais apgērbs
- A₁ 1. Moz. 3:22–24. Dievs viens pats: aizliegums ēst no dzīvības koka

Nodaļas struktūra izceļ divas galvenās tēmas: kārdinājuma tēmu un glābšanas tēmu.

OTRĀ DAĻA — KOMENTĀRI

Ievas kārdinājums

Šī teksta pirmajā nodaļā (1. Moz. 3:1–13) stāstīts par kārdināšanu un analizēts tās mehānisms. Ironiskā kārtā kārdinājums sākas ar teoloģisku sarunu, precīzāk, ar ekseģētisku diskusiju par Dieva Vārda nozīmi: “Vai tad tiešām Dievs ir teicis...?” (1. Moz. 3:1). Diskusiju uzsāk čūska, uzdodot jautājumu sievietei, kura uzreiz atbild. Dialogs starp čūska un sievieti risinās divās kārtās. Pievērsīsim uzmanību čūskas stratēģijai un sievietes kļūdai.

1. kāрта (1. Moz. 3:1–3).

Čūskas stratēģija (lasiet 1. Moz. 3:1). Kādu pedagoģisko metodi izmanto čūska, lai tuvo-tos sievietei? Kāpēc šķiet, ka čūska piekrīt Dievam? Kā čūska komentē Dieva Vārdu? Kas padara viņa komentāru bīstamu un maldinošu?

Sievietes kļūda (1. Moz. 3:2, 3). Kāpēc sieviete ir čūskas tuvumā? Kāpēc viņa uzreiz atbild čūskai? Kāpēc, salīdzinājumā ar čūskas jautājumu, viņas atbilde ir gara?

2. kāрта (1. Moz. 3:4–6).

Čūskas stratēģija (lasiet 1. Moz. 3:4, 5). Kādi ir divi jautājumi, kurus čūska izvirza savā atbildē sievietei? Kā šie divi jautājumi ir savstarpēji saistīti? Ko šie divi argumenti saka par sievietes bažām?

Sievietes kļūda (lasiet 1. Moz. 3:6). Kādi sievietes atbildes elementi norāda uz čūskas ietekmi uz viņu? Kāpēc Ādams neapsprieda ar Ievu savu lēmumu ēst augli?

Tiklīdz Ieva dzird čūskas pēdējos vārdus “jūs būsit kā Dievs” (1. Moz. 3:5), viņa vēlas būt kā Dievs. Frāze, kas apraksta pirmo viņas kārdināšanas soli, “Un sieva redzēja, ka ... ir labs”, ir precīzs atkārtojums Dieva regulārajam Viņa radības novērtējumam: “Un Dievs redzēja to labu esam.” Šī paralēle, iespējams, norāda, ka sievietes nodoms ir ieņemt Radītāja vietu, it kā viņa pati būtu radījusi augļus un būtu to īpašniece.

Cilvēces glābšana

Šīs nepaklausības sekas Dievs jau bija noteicis: tā ir nāve (1. Moz. 2:17). Šī perspektīva tiek nekavējoties apstiprināta turpmākajos tekstos, kas runā par izjaukto dabu (1. Moz. 3:17, 18) un par pirmo cilvēka vardarbību un pirmo cilvēka nāvi (1. Moz. 4:8).

Pirmais mesiāniskais pravietojums izceļas uz pirmā cilvēka bezcerības pieredzes fona. Pravietojumam ir skaista dzejas forma. Šī teksta tematiskā struktūra un vārdu ritms liecina par divām strofām jeb ritmiskām sistēmām, kas sastāv no divām vai vairākām rindām, kuras atkārtojas kā vienība. Pēc trim vārdiem ievad-paziņojumā, pirmā strofa (1. Moz. 3:14) turpinās sešās rindās ar neregulāru vārdu ritmu.

Pēc viena vārda kā ievadvārda otrā strofa (1. Moz. 3:15) turpinās četrās rindās ar regulāru vārdu ritmu.

Starp abām strofām ir spēcīgs kontrasts. Pirmā strofa ir negatīva un satur vēstījumu par bezcerību, kurā iesaistīta čūska. Otrā strofa ir pozitīva, un tajā ir vēsts par cerību, kas saistās ar Mesiju. Faktiski otrā strofa ir vienīgā pozitīvā vēsts šajā nodaļā — gaismas logs tumsā. Uz bezcerības, cilvēces krišanas un nāves un ļaunuma kosmiskās perspektīvas fona šis Bībeles teksts pravietiskā veidā pasludina pasaules glābšanu nākotnē. Saskaņā ar šo tekstu cilvēces pestīšana neizbēgami nozīmē cīņu ar čūsku, kas pretosies sievas sēklai, t.i., “cilvēkam”, kurš piedzims nākotnē.

Ko nozīmē vārds “sēkla”? Šis vārds nav jāsaprot ne kolektīvā nozīmē, kas attiecas uz cilvēci vai tautu (piemēram, Israēlu), ne arī īpašā nozīmē, kas nozīmē konkrētu cilvēku. Ir interesanti atzīmēt, ka nākamajā rindkopā vārds “sēkla” ir aizstāts ar personvārdu “viņš” (ebreju valodā *hu*), kas ir darbības vārda “sadragās” (*shuf*) faktiskais subjekts. Tādējādi “viņš” saņem īpašu uzsvāru rindkopas struktūrā un frāzes sintaksē — tas parādās kā precīzs strofas centrs tieši tajā brīdī, kad dzejas ritms no četrām taktīm pāriet uz trim.

Šī ritmiskā nobīde norāda, ka šis vietniekvārds ir rakstvietas stūrakmens. Turklāt “viņš” ir pirmais vārds frāzē, tādējādi piešķirot tam uzsvāru. No 103 rakstvietām, kurās ebreju valodas vietniekvārds *hu*, “viņš”, ir tulkots Septuagintā, 1. Mozus 3:15 ir vienīgais gadījums, kad tas nesakrīt ar savu tiešo antecedentu.

Patiešām, grieķu valodas vietniekvārda forma (*autos*) neattiecas ne uz sievieti (tas nav sieviešu dzimtē), ne uz sēklu (tas nav dzimumneitrāls). *Autos* drīzāk attiecas uz vīriešu dzimtes personu. Šī sintaktiskā neatbilstība liecina, ka tulkotāji ir domājuši konkrētu personu, vīrieti reālajā vēsturē, Mesiju. Šo Mesiānisko 1. Mozus 3:15 interpretāciju apstiprina pat ebreju Raksti. Viens no daiļrunīgākajiem šāda viedokļa apliecinājumiem ir atrodams 110. psalmā, kur 1. Mozus 3:15 vārdi atkārtojas un tiek tieši attiecināti uz Dāvida Mesiju. Psalmā vārdi “tiekāms Es lieku tavus ienaidniekus” (*Ps. 110:1*) patiešām ir 1. Mozus 3:15 apsolījuma pirmo vārdu “Es celšu ienaidu” vārdisks atkārtojums.

Šie ir vienīgie divi Bībeles teksti, kuros ir izmantota šāda vārdu asociācija. Turklāt tā ir saistīta arī ar tēlu par ienaidnieka rāpošanu zem kājām kā uzvaras idejas izpaušme (*Ps. 110:1*). Šeit atkal parādās pazīstamā 1. Mozus 3:15 tēma par “galvas sadragāšanu” un atkārtojas divas reizes (*Ps. 110:6, 7*).

Šīs daudzās paralēles starp abiem pantiem liek domāt, ka 110. psalma autors atsaucās uz pravietisko apsolījumu 1. Mozus 3:15 un interpretēja to “mesiāniskā” nozīmē. Tas,

kurš 1. Mozus 3:15 tika ainots kā čūsku sadragājošs, tagad ir skaidri identificēts kā nākamais Mesija no Dāvida līnijas. 110. Psalmā Mesijas darbs ir pat plašāks par 1. Mozus 3:15 aprakstīto. Mesija ne tikai satriec ienaidnieku kā 1. Moz. 3:15 aprakstītā sēkla, bet tagad Viņš ir aicināts arī sēdēt Dievam pa labo roku, lai dalītu ar Viņa ķēniņvalsti un valdītu kopā ar Viņu (*Ps. 110:1, 2*). Tāpat Mesija arī tiesā un spriež tiesu pār ķēniņiem un daudzām tautām (*Ps. 110:5, 6*), jo Dievs ir Viņam labajā pusē. Viņš pat saņem kulta funkciju — Viņš ir priesteris, kas kalpo priesteru kortežas priekšgalā, un šī priesterība ir pagarināta uz mūžību (*Ps. 110, 4*). Turklāt Mesijas un Kunga vārdu mijiedarbība, attiecīgi *Adoni* un *Adonai*, pat norāda uz nodomu identificēt Mesiju ar pašu Kungu. Šis Mesija ir Jēzus Kristus debesu tronī (*Mt. 22:44*).

Jautājumi diskusijai un pārdomām: Lasiet Romiešiem 5:8; Atklāsmes gr. 12:7–9. Kāpēc Jēzus piepilda šo pravietojumu? Kā šis mesiāniskais pravietojums skaidro Jēzus Kristus mesiānisko kalpošanu? Kāpēc ir svarīgi, ka Dievs ir tas, kuram jācīnās pret čūsku un šajā procesā jāmirst?

TREŠĀ DAĻA — PRAKSE

Staigājot pa mežu, jauneklis sadzirdēja putna dziedāšanu. Viņš pagriezās un, par pārsteigumu, ieraudzīja mazu putniņu, kas bija nokritis no koka. Ar rūpību un lielu līdzjūtību jaunais vīrietis paņēma rokās trauslo mazo radībiņu un maigi ielika putniņu netālu esošajā dzīvnieku silto mēslu čupā. Tomēr putniņš turpināja dziedāt. Lapsa, kas sadzirdēja putniņa dziedāšanu, to noķēra un apēda. Šajā pasakā ir trīs mācības. Pirmā mācība: ja kāds jūs iebāž mēsls, šī rīcība nenozīmē, ka viņš vēlas jums nodarīt ļaunu. Otrā mācība: ja kāds tevi izceļ no mēsliem, šī rīcība nenozīmē, ka viņš tev vēl labu. Trešā mācība: ja esi mēsls, kāpēc dziedī?

Jautājumi diskusijai un pārdomām: Kā šīs trīs mācības attiecas uz ļaunuma problēmu pasaulē? Kā tās palīdz jums tikt galā ar ļaunumu pasaulē un jūsu dzīvē?

Pārrunājiet pirmo mācību vielu (*izlasiet 1. Moz. 3:17–19*). Kāpēc pastāv ļaunums un nāve? Vai ļaunums un nāve ir normāls pasaules stāvoklis? Pārrunājiet. Lai gan mēs esam zem lāsta, kāda ir mūsu kā kristiešu atbildība šajā pasaulē?

Pārrunājiet otro mācību vielu (*lasiet 1. Moz. 3:22; Rom. 7:22, 23*). Kāpēc labais ir sajaukts ar ļauno? Kāds ir labākais veids, kā atšķirt labo no ļaunā?

Pārrunājiet trešo mācību vielu (*lasiet Ps. 104:33, 34*). Kāds ir vienīgais risinājums ļaunuma problēmai pasaulē?

Kains un viņa mantojums

Galvenās rakstvietas: 1. Mozus 4:7

Studiju fokuss: 1. Mozus 4, Ebr. 11:4, Atkl. 6:9.

PIRMĀ DAĻA — PĀRSKATS

Ievads: 1. Mozus grāmatas 4. nodaļa, nākamā nodaļa cilvēces vēsturē, stāsta par pirmo piedzimšanu, kas pasludina mesiānisko glābšanu, un pirmo vardarbības un nāves gadījumu. Šie notikumi sniedz priekšstatu par to, kāda būs cilvēku dzīve pēc grēkā krišanas, proti, dzīvības un nāves sajaukšanās. Dzimšana un noziegums ir savstarpēji saistīti. Ceturtais nodaļas hiastiskās struktūras forma atspoguļo šo spriedzi, pārmaiņus mainot dzimšanu un noziegumu:

A Dzimšana no Ādama un Ievas: Kains un Ābels

B Noziegums: Kains

C Dzimšana: Kaina un Lameha mantojums

B₁ Noziegums: Lamehs

A₁ Dzimšana no Ādama un Ievas: Sets

1. Mozus grāmatas 4. nodaļas struktūra sniedz vairākas mācības. Dieva pestīšana atrod savu ceļu caur virkni kontrastu starp Kainu un Ābelu, gan viņu vārdos, gan uzvedībā, gan attiecīgajos upuros, gan pat starp Kainu un Lamehu. Lai gan Kaina un Lameha noziegumi aizņem teju visu stāstījumu, nodaļa ir ierāmēta ar cerību: tā sākas un beidzas ar mesiānisko apsolījumu. Nodaļa sākas ar Kaina dzimšanu un beidzas ar Seta dzimšanu. Ja Kaina dzimšana noved pie neveiksmes un tai ir ierobežots horizonts, ko veido cilvēciski sasniegumi un vardarbība, kas noved pie plūdiem, tad Seta dzimšana labo iepriekšējo neveiksmi un atjauno Dieva glābšanas plānu, kas noved pie cilvēces izdzīvošanas vēsturē un tās glābšanas.

OTRĀ DAĻA — KOMENTĀRI

Kaina dzimšana

Ieva saista Kaina dzimšanu ar *YHWH* klātbūtni. Sieviete ir pirmā, kas piemin Kunga vārdu (*YHWH*). Viņa ticēja, ka pats Dievs ir nācis lejā un kļuvis par To, kuru viņa bija dzemdējusi: “Es esmu dzemdējusi vīrišķā dzimuma bērnu — Kungu” (1. Moz. 4:1, ISV). Šis burtiskais tulkojums ir pamatots ar gramatikas apsvērumiem, jo Dieva vārds (*YHWH*) ir ievadīts ar to pašu vārdu *’et*, ar kuru tiek ievadīts Kaina vārds. Patiesībā visi personvārdi šajā pantā — Ieva, Kains un *YHWH* — ir ievadīti ar šo daļiņu. Turklāt frāze *’et qayin* (“Kains”) ir paralēla frāzei *’et YHWH* (“Kungs”). Šīs divas frāzes parādās vienā un tajā pašā vietā, noslēdzot attiecīgo teikumu un tādējādi atkārtojot viena otru. Turklāt vārda *’et* lietošana pirms “Kungs” norāda uz spēcīgu uzsvaru uz Kungu.

Šī identifikācija ir tikai mājiens par to, kā Ādams un Ieva droši vien jutās. Atceroties 1. Mozus 3:15 doto apsolījumu, Ieva, iespējams, domāja, ka viņa ir dzemdējusi savu Pestītāju. Elēna Vaita šo fragmentu interpretē šādi: “Kad Ādams un Ieva pirmo reizi dzirdēja šo apsolījumu, tie cerēja, ka tas piepildīsies pavisam drīz. Viņi priecājās par savu pirmdzimto dēlu, cerēdami, ka tas varētu būt Pestītājs.” (*Laikmetu Ilgas*, 31. lpp.).

Lasiet 1. Mozus 4:1, 2. Pārrunājiet, cik nozīmīgi ir kontrasti starp abiem brāļiem.

Kains piedzima pirmais, bet Ābels piedzima otrais. Kaina vārds nozīmē “iegūt”, “valdīt”, savukārt Ābela vārds nozīmē “tvaiks”, “pārejošs”, “niecība”. Kains runā, bet Ābels nekad nerunā. Salīdziniet arī viņu upurus (sk. tālāk).

Kaina upuris (1. Mozus 4:3, 4)

Kamēr Kains izvēlējās savu upuri ņemt tikai “no zemes augļiem” (1. Moz. 4:3), “arī Ābels nesa” savu upuri (1. Moz. 4:4). Tādējādi, atšķirībā no Kaina upura, Ābela upuris ietvēra upurējamo dzīvnieku, kā Dievs pavēlēja. Tomēr, kamēr Ābels ievēroja dievišķos norādījumus, Kains izvēlējās tos ignorēt. Arī abu upurēšanas aktu salīdzinājums atklāj nelielu niansi starp tiem. Kains upurē “Dievam”, bet Ābels vienkārši upurē. Aprakstā par Ābela upuri nav minēts “Dievam”.

Šai nelielajai atšķirībai ir liela nozīme, jo tā atspoguļo divus fundamentāli atšķirīgus priekšstatus par dievkalpojumu. Kains savu upuri uzskata par savu dāvanu Dievam, savukārt Ābels savu upuri saprot kā atgādinājumu par Dieva dāvanu viņam. Kamēr Kains uztver savu reliģiju kā augšupejošu virzību *uz* Dievu, Ābels to izjūt kā lejupejošu virzību *no* Dieva. Ar šo kontrastējošo mentalitāti var izskaidrot arī citu atšķirību attiecībā uz to, kā tika izvēlēti upuri. Ābela upuris pats par sevi nebija labāks par Kaina upuri. Patiesībā Kaina augļi, iespējams, pat bija labāks produkts nekā Ābela piedāvātā aita. Tomēr atšķirība bija tāda, ka Ābels izvēlējās no *bekorot*, “pirmajiem augļiem”, sezonas vērtīgākajiem produktiem, ko attaisnoja Mozus likumdošana (2. Moz. 23:19), savukārt Kains ņēma jebkurus augļus no zemes. Uz iepriekšējo nodaļu fona katrs no abiem upuriem atgādina kaut ko atšķirīgu. Augļu upuris no zemes (*adama*) norāda uz 1. Mozus 3:19, kas ir saistīts ar cilvēka pūlēm un nāves perspektīvu. Savukārt dzīvnieku upuris norāda uz 1. Mozus 3:21 un sniedz dievišķās aizsardzības apsoliņumu un dzīvības perspektīvu. Kaina upuris bija cilvēka darba izpausme, lai sasniegtu Dievu, Ābela upuris bija cilvēces vajadzības pēc Dieva glābšanas izpausme. Turklāt Ābela upuris bija saistīts ar apsoliņumu par mesianisko Jēru no 1. Mozus 3:15, kurš tiks upurēts, lai glābtu pasauli, savukārt Kaina upuris bija tukšs rituāls. Ievērojiet to pašu kontrastu starp cilvēka apģērbu (1. Moz. 3:7), kurā izmantotas augu vīģes lapas, salīdzinājumā ar dievišķo apģērbu, kurā izmantota dzīvnieka āda un kas nozīmē asins upuri (1. Moz. 3:21).

Kaina noziegums

Frāzes *wayyo'mer qayin* “Un Kains runāja,” kas atkārtoti frāzi *wayyo'mer YHWH 'el qayin*, “Tad Dievs sacīja Kainam” (1. Moz. 4:6), izmantošana norāda, ka Kainam bija jāatbild Dievam. Tomēr tā vietā, lai ticībā atbildētu Dievam, Kains pievēršas savam brālim un nogalina viņu (1. Moz. 4:8). Ir zīmīgi, ka Kaina noziegums seko uzreiz pēc šīs dialoga maiņas no neveiksmīgās vertikāles uz horizontāli. Tādējādi tiek iezīmēts pirmā reliģiskā nozieguma mehānisms. Dedzīgi reliģiozu cilvēku noziegumi netiek pastrādāti tāpēc, ka viņi jūtas pareizi; fanātisma un reliģiskās neiecietības noziegumi, gluži pretēji, izriet no nespējas reaģēt uz Dieva Vārdu. Kad ticību aizstāj ar cilvēka darbiem un kontroli, tam sekos arī noziegumi. Kains nogalināja savu brāli nevis tāpēc, ka Kains uzskatīja, ka viņam ir taisnība un brālis ir nepareizs, bet, gluži otrādi, tāpēc, ka Kains bija ļauns, bet brālis — taisns (*sk. 1. Jņ. 3:12*).

Lameha noziegums

Ir arī kontrasts starp Kaina noziegumu un Lameha noziegumu. Atšķirībā no Kaina, Lamehs spēra vēl vienu soli tālāk. Lamehs savu pastrādāto slepkavību pasniedza kā pozitīvu un vērtīgu rīcību un burtiski lepojās ar to. Kamēr Kains izvēlējās klusēt, Lamehs, gluži pretēji, sacerēja dziesmu. Kamēr Kains lūdza Dievam žēlastību (1. Moz. 4:13, 14), Lamehs ignorē Dievu un tā vietā pakļauj savas sievas litānijai par savu varonību un savu slepkavniecisko rīcību kā aplausu vērtu varoņdarbu. Tāda pati paradigmas maiņa, kāda bija vērojama Kaina noziegumā, ir vērojama arī šeit: vertikālo attiecību (Dievs–cilvēks) neveiksmi nomaina vardarbīga vēršanās pret otru cilvēku. Patiesībā Lamehs virzās uz piedošanas pretstatu. Viņš runā par atriebību, norādot uz papildu noziegumiem nākotnē. Pat viņa atriebība tiek ievērojami pastiprināta. Ja Kains tiek atriebts tikai septiņas reizes, tad Lamehs pieprasa atriebību palielināt līdz 70 reiz 7

reizēm (1. Moz. 4:24). Jāatzīmē, ka Jēzus izmanto to pašu skaitļa septiņi pastiprinājumu, lai mudinātu piedot (Mt. 18:21, 22).

Seta dzimšana

Pirmās frāzes atkārtojums, kas ievadīja pirmdzimtā Kaina piedzimšanu (1. Moz. 4:1), norāda uz atgriešanos pie sākuma. Turklāt vārda “atkal” atkārtojums, kas saistīts ar Seta piedzimšanu, ir atbalss vārdam “atkal” (“vēl” latviešu jaunajā tulkojumā), kas saistīts ar Ābela piedzimšanu (1. Moz. 4:2). Tādējādi vārds “vēl” šajā brīdī atkal savieno pārtraukto vēstures līniju: Sets aizstās Ābelu. Šī ideja ir ierakstīta arī jaunā dēla vārdā Sets, kas nozīmē “likt viņa vietā”, kā to komentē Ieva. Turklāt ebreju valodas darbības vārds *shat*, “iecelt”, kas apraksta Dieva “iecelšanu” par “sēklu” Ievai, ir tas pats darbības vārds, kas apraksta Dieva “iecelšanu”, “ielikšanu” (*shat*) “ienaidā” starp čūsku un sievieti (1. Moz. 3:15). Ar šo alūziju uz 1. Mozus 3:15 Bībeles autors praviētiski norāda uz glābšanas notikumu, kas izpaudās dievišķajā Jēzus Kristus iemiesošanā.

Jautājums diskusijai un pārdomām: kā Seta dzimšana norāda uz Jēzu Kristu?

TREŠĀ DAĻA — PRAKSE

Kains un Ābels. Kādas mācības par raksturu mēs varam gūt no Kaina un Ābela pretstatījuma? Kains runā, bet Ābels klusē. Kains ir pirmais, Ābels ir otrs. Kains ir vardarbīgs, Ābels ir upuris. Ar kuru jūs identificējaties un kāpēc? Kāpēc Ābels pārstāv Dieva mocekļus (*Atkl. 6:9; Atkl. 20:4*)?

Upuris Dievam. Kādas mācības par reliģiju mēs varam gūt no Kaina upura un Ābela upura salīdzinājuma? Kas ir svarīgāk: tas, ko mēs saņemam no Dieva, vai tas, ko mēs Viņam dodam? Kāpēc Dieva dāvana ir vienīgais veids, kā tikt glābtam?

Kaina dusmas. Izlasiet 1. Mozus 4:6, 7 un Mateja ev. 5:21–26. Kāpēc Kains bija dusmīgs? Atcerieties, kad jūs pēdējo reizi dusmojāties, un analizējiet savas dusmas, uzdodot sev šādus jautājumus: kā dusmas sagatavo cilvēka sirdi slepkavībai? Kā Kaina reliģiskā neveiksme ir saistīta ar viņa neveiksmi attiecībās ar brāli? Kāpēc reliģiskā dedzība bieži noved pie nozieguma? Kādu mācību par paškontroli mēs varam gūt no Dieva aizlieguma Kainam?

Lameha noziegums. Salīdziniet Kaina un Lameha noziegumus. Kādā mērā tie ir vienādi degradācijas ziņā? Kā tie atšķiras pēc pakāpes vai intensitātes? Kādu mācību mēs varam gūt no Lameha jūtīguma pret skaistu dzeju un viņa dēla jūtīguma pret mūziku? Vai tēlotājmākslas izglītība pasargā mūs no ļaunuma? Pārrunājiet. Kādi piemēri vēsturē liecina par pretējo?

Seta dzimšana. Pēc tam, kad Kains nogalināja Ābelu, Dievs cēla vēl vienu taisnīgu pēcnācēju, Setu, caur kuru Viņš varēja piepildīt Savu mērķi izpirkt pasauli. Kādu mācību šī plāna maiņa mums sniedz par Dieva neatlaidību glābt un Viņa gatavību sadarboties ar cilvēci, neskatoties uz mūsu vājībām un neveiksmēm?

Plūdi

Galvenās rakstvietas: *Mateja ev. 24:37*

Studiju fokuss: *1. Mozus 6.–10. nodaļa, 2. Pētera 2:5–9.*

PIRMĀ DAĻA — PĀRSKATS

Daudzi cilvēki ir apšaubījuši Bībeles stāsta par plūdiem vēsturiskumu, apgalvojot, ka šāds pasaules mēroga notikums nav savienojams ar mūsdienu zinātniskajiem uzskatiem par dabas vēsturi. Tomēr daudzu tautu kolektīvajā kultūras atmiņā, kas atrodas tālu viena no otras, visā pasaulē, ne tikai senajos Tuvajos Austrumos, Mezopotāmijā, Ēģiptē un Grieķijā, ir saglabājušās liecības par kolosāliem plūdiem. Stāsti par plūdiem ir atrodami Indijā, Ķīnā, seno Īrijas iedzīvotāju vidū, Mezoamerikas maiju tautās, Amerikas pamatiedzīvotāju, Dienvidamerikas un Āfrikas seno tautu un pat Austrālijas aborigēnu cilšu vidū. Tas, ka mūsdienu zinātne nespēj saprast plūdu fenomenu, nav pierādījums tam, ka šis notikums nekad nav noticis. Tas, ka mūsdienu zinātne nespēj izskaidrot plūdus, ir tikai vēl viens pierādījums zinātnes ierobežotībai, īpaši, ja runa ir par kaut ko tik pārda-bisku kā 1. Mozus grāmatas plūdi.

Šonedēļ mēs nepētīsim Bībeles stāstu par šo kosmisko notikumu, lai izprastu to no zinātniskā viedokļa. Mūsu rīcībā nav visu datu, lai spētu izprast šo parādību. Papildus zinātniskai diskusijai tiks apspriesti vairāki jautājumi. Galvenais jautājums attiecas uz pašu Dievu — ko šis stāsts mums māca par Bībeles Dievu un Viņa mērķi? Gnostiķu filozofs Sinopes Markions (mūsu ēras 85.–160. g.) un daudzi citi kristieši pēc viņa izmantoja plūdus, lai pierādītu, ka Vecās Derības Dievs ir vardarbīgs un nežēlīgs Dievs, kas ir diametrāli pretējs Jēzum, mīlestības Dievam.

OTRĀ DAĻA — KOMENTĀRI

Taisnības Dievs

Pēc radīšanas un grēkā krišanas mūsu pirmo vecāku nepaklausība arvien pieauga, līdz pasaule bija posta un ļaunuma pilna. Kopš Kaina un Ābela laikiem cilvēce sadalījās divās nometnēs. Interesanti, ka katra ģenealogiskā līnija ir definēta, pamatojoties uz viņu attiecībām ar Dievu. Ja Kaina ģenealogiju (*1. Moz. 4:17–22*) ievada viņa atteikšanās no Dieva (*1. Moz. 4:16*), tad Seta ģenealogiju (*1. Moz. 5:1–32*) ievada Dieva tēls (*1. Moz. 5:1*). Šis kontrasts izskaidro, kāpēc Kaina līnija vēlāk tiek identificēta kā “cilvēku meitas”, bet Seta līnija tiek identificēta kā “Dieva dēli” (*1. Moz. 6:1, 2*). Nav brīnums, ka Dievs ir nor aizējies, vērodams, ka abas līnijas sajaucas, radot jaunu ģenealogisko līniju, kas atklāti saceljas pret Dievu. Frāze “ņēma ... sev” (*1. Moz. 6:2*) norāda uz “Dieva dēlu” nodomu aizstāt un pretstatīt Dieva dievišķo laulības noslēgšanas kārtību, kā to ilustrē vārdi “Dievs ņēma” sievu un pieveda to pie Ādama (*1. Moz. 2:22*). “Dieva dēli” vēlas ieņemt Dieva vietu un šī attieksme atspoguļojas frāzē “vēroja, ka cilvēku meitas bija skaistas” (*1. Moz. 6:2*). Ebreju valodā tiek lietots tas pats vārds *tob*, “labs” (šeit tulkots kā “skaists”), kas lietots Dieva pasaules radīšanas novērtējumā “redzēja to labu esam” (*1. Moz. 1:4, 10, 12, 18, 21, 25*). Šī Dieva aizstāšana noved “Dieva dēlus” pie rīcības, kas vairs neatbilst Dieva likumiem radīšanā, bet gan saskaņā ar viņu pašu grēcīgajām vēlmēm.

Tikmēr vārda “sivas” lietojums daudzskaitlī liecina par poligāmijas ieviešanu, un frāze “kas tiem labāk patika” norāda uz mežonīgām un nekontrolētām seksuālām darbībām ārpus dievišķā likuma. Frāzei “tie ņēma ..., kas tiem labāk patika” (*1. Moz. 6:2*) ir pat

pašapkalpošanās, vardarbības un izvarošanas konotācija (sk. 1. Moz. 39:14, 17). Visas šīs seksuālās darbības bija ne tikai Dieva atgrūšana, bet arī vardarbība pret sievietēm.

Bībeles teksts vēsta, ka Dievs redzēja šo ļaunumu (1. Moz. 6:5). Šī ir otrā reize, kad Bībeles teksts ziņo par Dievu kā par To, kurš “redz” (*salīdzini ar 1. Moz. 6:1–4*). Līdzīgi kā radīšanas aprakstā, dievišķais redzēšanas akts seko uzreiz pēc dievišķā vārda: “Tad Dievs sacīja...” (1. Moz. 6:3). “Kad Dievs redzēja, ka cilvēku ļaunums augtin auga zemes virsū...” (1. Moz. 6:5). Šī rindiņa ir otra atbals radīšanas stāsta piedziedājumam “Un Dievs redzēja ... labu esam,” (1. Moz. 1:4). Taču šeit Dieva radības sākotnējais “labais” (*tob*) ir aizstāts ar to, kas tam ir pretējs — ar ļauno (*ra'ah*). Nākamais Dieva komentārs ir traģisks situācijas novērtējums. “Lielais ļaunums” neattiecas tikai uz dažām konkrētām darbībām vai gadījuma rakstura ļauniem darbiem, tas apraksta pamatīgu un konkrētu stāvokli un attiecas uz cilvēka sirds saknēm, dziļajām motivācijām, kurās Dievs atrod radikālu ļaunumu. Cilvēce ir sasniegusi punktu, no kura nav atpakaļceļa. Dievam ir jāiejaucas ar vispasaules plūdiem, lai pasargātu cilvēces atlikušo daļu no pilnīgas morālās degradācijas un līdz ar to no izžušanas.

Mīlestības Dievs

Šajā dievišķajā iejaukšanās reizē valoda atsaucas uz radīšanu. Dievs nožēlo, ka Viņš ir radījis cilvēku. Dievišķā “nožēla” ir saistīta ar dievišķajām skumjām. Dievs “Savā sirdī ļoti noskuma.” (1. Moz. 6:6). Ebreju valodas darbības vārds *atsab*, “skumt”, ir pretstats priekam (*Neh 8:10*) un attiecas uz garīgām sāpēm (1. Moz. 3:16). Dieva emocijas ir saistītas ar Viņa mīlestību pret cilvēkiem. Zīmīgi, ka ebreju darbības vārds *nakham*, kas tulkots kā “žēl” (1. Moz. 6:6), satur pozitīvu niansi “žēlastība” un “mīlestība”. Tādējādi ebreju vārda *nakham* tulkojums “žēl” pilnībā neatspoguļo Dieva jūtas. Dievišķā “nožēla” nenozīmē, ka Dievs ir mainījis savas domas — tā vietā tā satur žēlastības un “mierinājuma” elementus. Tādēļ vārds *nakham* dažkārt parādās paralēli vārdam *shub*, “nožēlot” (*Jer. 4:28, Jon. 3:9*).

Vārda *nakham* lietojums ienes cerību — glābšanas izredzes caur plūdiem. Dieva emocijas atklāj Viņa mīlestību pret cilvēkiem. Tomēr Dievs pauž savu mīlestību arī caur savu spriedumu. Dieva reakcija uz ļaunumu ar tā iznīcināšanu ir mīlestības rīcība. Ebreju valodā vārds *makhah*, “iznīcināt”, ir pasniegts vārdu spēlē ar iepriekšējo vārdu *nakham* (“žēl”, “mierinājums”), kas atsauc atmiņā Dieva skumjas un līdzjūtību pret cilvēci caur Noasu. Ja *nakham* norāda uz tiesas pozitīvo seju, tad *makhah* atklāj tās negatīvo seju. Turklāt vārds *makhah* pieder tiesas valodai. Precīzāk, tas nozīmē “izdzēst”. Šis “izdzēšana” nozīmē fizisku iznīcināšanu, kas darbojas pretēji radīšanas principam, atceļot Dieva radošo darbību. Taču papildus fiziskai iznīcināšanai šis tiesas spriedums attiecas arī uz garīgu izdzēšanu no dzīves grāmatas (2. Moz. 32:32, 33; Ps. 69:28, 29). Bībeles domāšanā mīlestība un taisnīgums sader kopā (*Mih. 6:8*).

Gudrības Dievs

Tieši mīlestības un taisnīguma apvienojums ir tas, kas padara Dieva gudrību tādu, kāda tā ir. Dievs glābj ne tikai ar savu labo gribu un mīlestību. Sīki aprakstītā šķirsta būvēšana (1. Moz. 6:14–22), kas ļaus Noam un viņa ģimenei izdzīvot plūdus, ir taustāms pierādījums tam, ka Dievs nopietni pievērš uzmanību dzīves realitātei. Šīs celtniecības sīkās detaļas liecina ne tikai par šķirsta būvēšanas vēsturisko realitāti, tās atklāj arī dievišķās rūpes par to, lai šī operācija būtu veiksmīga. Šim nolūkam Dievs dod precīzus norādījumus. Sveķainā koka koksne, kas tika izmantota šķirsta karkasa izgatavošanai, un darba bija paredzētas, lai šķirsts būtu ūdensnecaurlaidīgs gan no iekšpuses, gan ārpusē. Lai nodrošinātu gaismas un gaisa caurlaidību, šķirsta augšdaļā ir paredzēts logs, kas atrodas vienas olekts attālumā no jumta malas. Tas, iespējams, bija kāds režģis, kas bija izbūvēts gar jumta līniju, ielaižot gaismu tādā veidā, lai šķirsta dažādie nodalījumi būtu izgaismoti un vēdināti.

Dievs, kas rūpējas par šķirsta konstrukciju, ir tas pats Dievs, kurš vēlāk sniegs detalizētus norādījumus par reliģisko dzīvi un garīgo glābšanu ar svētnīcas dievkalpojuma upuriem. Patiesībā ir daudz paralēļu starp šķirsta un svētnīcas rasējumiem. Šķirsta izmēri (1. Moz. 6:15) ir doti saskaņā ar tiem pašiem standartiem un ar tiem pašiem vārdiem, kas izmantoti, būvējot derības šķirstu saiešanas telti (2. Moz. 25:10).

Cik liels bija šķirsts? Ja olekts ir 18 collas jeb 45 centimetri, tad 300 olekšu šķirsta garums būtu bijis 450 pēdas jeb vairāk nekā 137 metri, 50 olekšu platums būtu bijis 75 pēdas jeb 22 metri; un 30 olekšu augstums būtu bijis 45 pēdas jeb 13 metri. Šiem mērījumiem nav īpašas simboliskas vai garīgas nozīmes, tie vienkārši norāda uz kuģa lielumu, kas bija pietiekami liels, lai uz tā varētu izvietot dzīvniekus un cilvēkus. Taču daudzās paralēles starp šķirstu un saiešanas telti nes sevī dziļu nozīmi — Dievs, kas glābj garīgi, Jēzus Kristus, ir tas pats Dievs Radītājs, kas glābj mūs fiziski un materiāli.

Jautājums diskusijai un pārdomām: kā trīs Dieva dimensijas — taisnīgums, mīlestība un gudrība — teoloģiski ir saistītas viena ar otru?

TREŠĀ DAĻA — PRAKSE

Teve nebūs nokaut. Plūdu būtiskākā mācība ir dzīvības apliecinājums. Pēc Viņa radības iznīcināšanas un visu cilvēku nāves ārpus šķirsta Dievs saka “jā” dzīvei. Šajā kontekstā Dievs pavēl cilvēkiem ne tikai vairoties, bet arī neņemt dzīvību, jo dzīvība ir svēta. Šis princips vispirms attiecas uz dzīvniekiem. Tādējādi Dieva pielaide zināmai gaļas lietošanai, ņemot vērā situāciju pēc plūdiem, ir ierobežota ar bausli neēst gaļu ar asinīm, jo asinis pārstāv dzīvību (1. Moz. 9:4). Bet attiecībā uz cilvēkiem Dieva prasība ir absolūta. Tā kā Dievs ir radījis cilvēkus pēc sava tēla, viņu asinis nedrīkst izliet (1. Moz. 9:5, 6). Lai gan dzīvnieku dzīvība ir svēta, kā norādīts asins aizliegumā, ir zīmīgi, ka tikai par cilvēka dzīvību ir nepieciešams atskaitīties Dieva priekšā (1. Moz. 9:5).

Ebreju valodā ir vairāki darbības vārdi, kas apzīmē nogalināšanu. Visi šie darbības vārdi attiecas gan uz cilvēkiem, gan dzīvniekiem, izņemot vienu — darbības vārdu *ratsakh*, kas attiecas tikai uz cilvēkiem. Zīmīgi, ka tieši darbības vārds *ratsakh*, “nogalināt” (KJV, ASV), “slepkavot” (NIV, ESV), ir lietots desmit baušļos (2. Moz. 20:13). Šī lietojuma niānses nenošķir slepkavības gadījumu no citiem gadījumiem, bet gan objektu, kas tiek nogalināts — cilvēkus un dzīvniekus. Tāpēc sestais baušlis nebūtu jātulko kā “teve nebūs slepkavot”, kas apzīmē tikai konkrētus noziedzīgas darbības gadījumus, bet gan absolūtā nozīmē “teve nebūs nogalināt cilvēkus”.

Jautājums pārdomām: kā jūs šo principu attiecinātu uz militāro dienestu vai jautājumu par nāvessodu?

Visas tautas un Bābele

Galvenās rakstvietas: 1. Mozus 11:9

Studiju fokuss: 1. Mozus 9:18–11:9, Ps. 139:7–12, Lūkas ev. 10:1.

PIRMĀ DAĻA — PĀRSKATS

Pirmais Dieva bauslis cilvēcei pēc plūdiem bija apliecinājums dzīvībai — Viņš pavēlēja cilvēkiem vairoties un piepildīt zemi (1. Moz. 9:1). Šīs stundas uzmanības centrā būs konfrontācija ar cilvēka mēģinājumu izpildīt šo bausli. Līdz šim Bībeles stāsts attiecās uz atsevišķiem cilvēkiem (Ādamu un Ievu, Kainu un Ābelu, Setu un Noasu). Šajā stundā stāsti attiecas uz cilvēku grupām, un tiem ir visaptverošs vēriens. Plūdos izdzīvojušie, trīs Noasa dēli, radīs trīs cilvēku dzimtas atzarus, kas veidos pasaules tautas. Šķiet, ka cilvēce ir uz pareizā ceļa, lai piepildītu zemi un nestu Dieva tēlu līdz zemes galiem. Tomēr stāsts par Bābeles torni iezīmē dramatisku lūzuma punktu šajā dinamikā. Dieva vispārējais pilnvarojums tiek aizstāts ar cilvēcisko vienotības un vienveidības ideālu. Cilvēki vēlas būt vienoti, un vēl ļaunāk, viņi vēlas būt Dievs.

Mācību stundas tēmas:

1. **Lāsti un svētības.** Hama dēls Kānaāns ir nolādēts, bet Šems un Jafets ir svētīti. Kāda ir šo lāstu un svētību nozīme un vēsturiskā nozīme? Kā tie ietekmē glābšanas vēsturi?
2. **Universalitāte un vienotība.** Pasaules tautas vēlas iesaistīties kopīgā projektā — kļūt vienotas pret Dievu. Kā Dieva universalitātes (vispārējais) mērķis kļuva interpretēts kā vienotības ideāls?
3. **Dieva uzurpācija.** Bābeles torņa celtnieki sapņoja sasniegt debesis. Kas bija nepareizi viņu domāšanā? Kāpēc Dievs nonāca lejā, lai izpētītu viņu centienus?

OTRĀ DAĻA — KOMENTĀRI

Lāsti un svētības

Hama dēlam uzliktais lāsts (1. Moz. 9:25) galu galā ir cerības vēsts. 1. Moz. 9:25 bieži vien ir katastrofāli nepareizi attiecināts uz afrikāņiem vai afrikāņu izcelsmes cilvēkiem, un tādējādi ir ticis izmantots kā reliģisks verdzības attaisnojums. Tomēr šādi fanātiskai interpretācijai nav pamata divu iemeslu dēļ. Pirmkārt, lāsts neattiecas uz Hamu, bet gan uz viņa dēlu Kānaānu. Šis lāsts neattiecas arī uz Hama pirmdzimto dēlu Kusu, kas uzreiz izslēdz atsauci uz afrikāņiem vai jo īpaši afrikāņu izcelsmes cilvēkiem. Starp citu, Bībeles ģeoloģijas (*sk. tautu tabulu 1. Mozus 10. nodaļā*) vairāk attiecas uz etnoģeogrāfiju, t. i., cilvēku grupu ģeogrāfisko izplatību, nevis uz etnisko piederību, kas attiecas uz cilvēku rasu un valodu izcelsmi. Pats jēdziens "rase" ir cēlies no 19. gadsimta pseidozinātniskajām rasistiskajām un lingvistiskajām teorijām, kas balstās uz evolūcijas teoriju — vēl vienu ļaunumu, kas radies no šī mūsdienu radīšanas mīta. Tādējādi Bībelē lietotie cilvēku grupu apzīmējumi "jafetieši", "semīti" vai "šuhāmīti" neatbilst skaidriem rases kritērijiem, kā tos definējusi evolūcija, bet ir daudz sarežģītāki un neskaidrāki. Piemēram: lai gan kānaāniešu valodas ir semītiskas, kānaānieši tiek pieskaitīti pie šuhāmītiem. Lai gan Kušs ir Hama pēcnācējs, viņš ir Nimroda, Bābeles dibinātāja, tēvs. Ēlams, kas pieder ne-semītu tautai, ir Šema dēls.

Otrs iemesls, kāpēc 1. Mozus 9:25 neattiecas uz melnādainajiem cilvēkiem, ir tas, ka atsauce uz Kānaānu ir mājiens uz Apsolītās zemes mantojumu ar visu, ko šī zeme simbolizē attiecībā uz pasaules pestīšanas apsolījumu. Šajā kontekstā frāzes "vergs savu

brāļu vergiem” lietojums ir ironisks. “Vergu vergs” ir superlatīvs, kas nozīmē “kalps *par excellence*”, un norāda uz garīgo virzienu, norādot uz Jēzu, Kalpu kalpu, kurš nāk glābt pasauli (Jņ. 13:5).

1. Mozus grāmatas 9. nodaļas svētības apstiprina šo perspektīvu. Interesanti, ka nav svētīts ne Šems, ne Jafets, bet tikai Dievs (1. Moz. 9:26). Tāpat, raugoties no šīs perspektīvas, pravietojums ved mūs tālāk par tuvāko Pentateihā aprakstīto Israēla vēstures nākotni līdz visas cilvēces glābšanai (1. Moz. 9:27). Pravietojuma vārdiskais formulējums attiecas arī uz Israēla telti (Joz. 18:1), kas ir pravietiska norāde uz pagāniem, kuri atsauksies uz Israēla pestīšanas vēsti un pievienosies Israēla svētajai kopienai (Jes. 66:18–20; Rom. 11:25). Taču šī pravietojuma papildīšanās vispirms ir atkarīga no cita pravietojuma papildīšanās — Kānaāna zemes pakļaušanas. Šis notikums autora acīs ir tik būtisks, ka viņš pie tā atgriežas svētības beigās, kad trešo reizi piemin Kānaānu kā Šema vergu (1. Moz. 9:27; sal. 25, 26). Svētības daļas valoda ir izteikta lūgšanas stilā: “lai ... būtu” (1. Moz. 9:26, 27). Mozus, šī teksta autors un Ēģiptē paverdzināto israēliešu laikabiedrs, lūdz par Israēla glābšanu, kas ir galvenais, pirmais nepieciešamais solis ceļā uz visas cilvēces glābšanu.

Universalitāte un konkrētība

Šī saikne starp konkrēto un universālo perspektīvu ir raksturīga Bībeliskās domāšanas iezīme. Atšķirībā no grieķu domāšanas, kas popularizē ideju par tūlītēju piekļuvi absolūtajai patiesībai, ebreju pravieši runā par Dievu, kas izvēlējās tautu un vēlāk savu Dēlu, caur kuru Viņš atklāja cilvēcei Sevi.

Viena no Bībeliskās domāšanas veida ilustrācijām ir iemiesota skaitlī 70: 1. Mozus grāmatas 10. nodaļas tautu tabulā ir uzskaitītas 70 tautas, kas liecina par 70 Jēkaba dzimtas locekļiem (1. Moz. 46:27) un 70 Israēla vecajiem tuksnesī (2. Moz. 24:9). Šķiet, ka šīm atsaucēm uz “70” pamatā ir 5. Mozus 32:8, kur ir runa par to, ka Dievs sadala cilvēci “pēc Israēla bērnu skaita”. Tāpat kā bija 70 tautas, tā saskaņā ar jūdu tradīciju bija arī 70 valodas. Jaunajā Derībā Jēzus sūta 70 mācekļus evaņģelizēt (Lk. 10:1–16). Noas, zemes tautu tēva, ģenealogijā (1. Moz. 9:19; 1. Moz. 10:32) ir iemiesota Dieva svētības un apsolījuma Noam papildījums: “Augļojieties, vairojieties!” (1. Moz. 8:17; 9:1, 7). Šī svētība un apsolījums ir saistīti arī ar sākotnējo apsolījumu un svētību, kas tika dota Ādamam radīšanas laikā (1. Moz. 1:28, 29).

Tautu Dievs, pasaules Radītājs un Israēla Kungs ir viens un tas pats Dievs. Šim novērojumam ir divas svarīgas teoloģiskas sekas. Pirmkārt, tas nozīmē, ka Dievs ietekmē vēsturi arī ārpus reliģijas sfēras. Dievs ir klātesošs arī starp tautām. Otrkārt, tas nozīmē, ka tautu glābšana ir atkarīga arī no Israēla liecības. Tautu svētība tiks īstenota tikai caur Israēlu (1. Moz. 12:3), jo tikai Israēla Dievs ir patiesais Dievs (Jņ. 4:22, 23). Ebreju Bībeles mācībai, Israēlas vēsturei un notikumiem, kas notika ar jūdiem un kas ir aprakstīti Jaunajā Derībā, ir pestīšanas nozīme visām tautām.

Mēģinājums apvienot un uzurpēt. Ir satraucoši, ka vienotības ideoloģija ir Bābeles torņa būvētāju pirmā rūpes. Frāze “Visai pasaulei toreiz bija viena mēle un vienāda valoda” (1. Moz. 11:1) norāda uz to, ka šie cilvēki lietoja vienus un tos pašus vārdus un tiem bija viena un tā pati sarunu tēma. Tomēr stāsts par Bābeli vēsta par pirmo mēģinājumu apvienot pasauli. Nav brīnums, ka šāda domāšana radīja totalitāru sabiedrību, kas neatstāja vietu atšķirībām vai domstarpībām (sal. ar Dan. 3:1–7), un tā iesaistījās projektā ieņemt Dieva vietu. Patiesībā abi šie lēmumi — vienotība un uzurpācija — ir saistīti. Vēsture ir parādījusi, ka vēlme piespiest citus cilvēkus uzvesties un domāt tāpat kā mēs neizbēgami noved pie neiecietības un vajāšanām. Galu galā šāda piespiešana aizdedzina vēlmi ieņemt Dieva vietu.

Zīmīgi, ka Bābeles celtnieki izmanto Dieva vārdus. Pirmais vārds, iestarpinājums *habah*, “nāciet”, ar kuru divreiz tiek ievadīta būvnieku runa (1. Moz. 11:3, 4 — *latviešu*

tulkosimā "iesim"), ir identisks vārdiem, ko lieto Dievs (1. Moz. 11:7). Izteiciens par kopienas sadarbību, kas 1. Moz. 11:1–7 atkārtojas četras reizes ("darīsim..."), atgādina dievišķo radišanas daudzskaitli "darīsim" (1. Moz. 1:26) un tad izceļ celtnieku nodomu piesavināties Dieva varu. Pat vārds "tornis" ebreju valodā, kas raksturo Bābeles pilsētu, norāda uz viņu centieniem. Šis vārds ir radniecīgs vārdam *gadal*, "liels", kas norāda uz ambīcijām un slavu, kas bieži vien tiek saistīta ar pašu Dievu (2. Moz. 18:11). Interesanti, ka Daniēla grāmatas 8. nodaļā, kurā ir vairāki lingvistiski un teoloģiski motīvi kopīgi ar mūsu tekstu, tas pats vārds *gadal* tiek izmantots kā atslēgvārds, lai aprakstītu mazā raga mēģinājumu paaugstināties līdz pašam Dievam (Dan. 8:9–11, 25). Patiesībā šim tornim ir paredzēts sasniegt debesis, un šī specifikācija liecina ne tikai par torņa monumentālajām proporcijām. Bābeles celtniekus vada garīga ambīcija aizstāt Dievu, kas skaidri atklājas viņu nodomā "sev sagādāt vārdu" (1. Moz. 11:4). Dievs ir vienīgais, kas dara "lielu vārdu" (1. Moz. 12:2), un vienīgais, kas var darīt sev vārdu (Jes. 63:12, 14).

TREŠĀ DAĻA — PRAKSE

Lāsti, kas pārvērsti svētībās: Atrodiet Bībelē gadījumus, kad kaut kas, kas sākotnēji bija paredzēts kā lāsts, galu galā kļuva par svētību. Atrodi savā dzīvē gadījumus, kad slikta pieredze (piemēram, COVID–19 mēģinājums) tev sniedza negaidītas iespējas pārdomām, sadraudzībai un atgriešanos pie Dieva. Kāpēc ciešanas bieži vien nes līdzīgu jaunu vērtību atklāšanu un tuvina mūs citiem cilvēkiem un Dievam?

Vienotība un Dieva uzurpācija: Atrodiet Bībelē, vēsturē, savā reliģiskajā kopienā un personīgajā pieredzē gadījumus, kad kāds vadonis ar labiem nodomiem vai varbūt pat jūs pats esat rīkojies kā Bābeles torņa celtnieki. Kāpēc lielie svētuma, vienotības un patiesības ideāli bieži noved pie neiecietības un lepņības? Kā Jēzus paraugs iedvesmo jūs izvairīties no šīs kļūdas? Kāpēc būt taisnam nepietiek un patiesībā tas var radīt naidu un paštaisnu lepnumu?

Ābrahāma saknes

Galvenās rakstvietas: *Vēstule ebrejiem 11:8*

Studiju fokuss: *1. Mozus 12–14, Ebr. 7:1–10.*

PIRMĀ DAĻA — PĀRSKATS

Ievads: Šajā nodaļā mēs dodamies ceļojumā no Bābeles uz Apsolīto zemi, bet ar jaunu varoni — Ābrāmu, kurš pamet savas mājas, nezinot galamērķi. Ābrāma pirmie soļi ceļā uz Apsolīto zemi nav viegli un ir diezgan svārstīgi. Ābrāms cīnās, lai mantotu zemi. Kad viņš beidzot ierodas Kānaānā, viņš nevar tur palikt, jo tur valda bads. Tāpēc viņam jāpārceļas uz Ēģipti. Taču arī tur Ābrāms nevar apmesties, jo ir konflikts ar faraonu. Tad Ābrāmam nākas griezties atpakaļ, un viņš atkal dodas uz Kānaānu. Taču arī tur viss ir sarežģīti. Ābrāms un viņa brāļadēls Lats vienojas šķirties zemes strīda dēļ. Pēc tam izceļas karš, kurā iesaistīta visa zeme, vieta, kurā Dievs ir iekārtojis Ābrāmu. Pēc kaujas Ābrāmu sagaida svešinieks Melhisedeks, kuram viņš atdod savu desmito tiesu — tā viņš atzīst, ka viņam nekas nepieder. Šīs epizodes ir bagātas ar garīgām mācībām, kurās saviņas ticības un ētikas jautājumi.

Pārdomu jautājumi: Salīdziniet Ābrāma manipulācijas un melus ar faraona uzticību un godīgumu. Salīdziniet Ābrāma nesavtību pret Latu un Lata egoismu, Ābrāma dāsnumu ar ķēniņu alkātību. Analizējiet Ābrahāma nekonsekvenci un neuzticēšanos, kad viņš atbild uz Dieva aicinājumu.

OTRĀ DAĻA — KOMENTĀRI

Lekh lekha, "Izej"

Šī frāze ebreju valodā nozīmē "doties, lai atrastu sevi". Aicinājumam Ābrāmam "iziet" no savas valsts un doties prom no savām saknēm vajadzētu viņu aizvest ceļojumā, lai atrastu sevi, piepildītu sevi un nostiprinātu savu identitāti. Nepietiek ar to, ka Ābrāms izklūst no Bābeles; lai atrastu savu īsto "es", Ābrāmam ir jāatbrīvojas no Bābeles, kas joprojām ir viņā — no savu tēvu elkdievības un augstprātīgās Bābeles mentalitātes. Šim nolūkam Ābrāmam ir ne tikai jāatstāj vieta, kur viņš ir bijis līdz šim, viņam vienmēr ir jābūt kustībā. Zīmīgi, ka šis "kustīgais" liktenis ir atspoguļots valodā, kas aptver viņa dzīves stāstus. Darbības vārds "iet", *halak*, ir atslēgvārds, kas caurvij stāstus par Ābrāmu no 12. nodaļas līdz 22. nodaļai, kas veido 1. Mozus grāmatas centrālo daļu. Zīmīgi ir arī tas, ka frāze *lekh lekha*, "iet", veido Ābrahāma garīgā ceļojuma ietvaru. Šī frāze parādās divas reizes: pirmo reizi, kad Ābrahāms tiek aicināts atstāt savu pagātņi (*1. Moz. 12:1*), un otro reizi, kad viņš tiek aicināts pamest savu nākotni (*1. Moz. 22:2*). Apstādināts tukšumā, atdalīts no savām saknēm, Ābrahāms ir atkarīgs tikai no Dieva. Ābrahāms ir "ticības" piemērs.

Ābrāms un faraons

Kad Ābrāms ierodas Ēģiptē, viņš saskaras ar faraona draudiem. Taču tā vietā, lai meklētu Dieva palīdzību vai vadību, viņš ķeras pie politikas un meliem. Tomēr Ābrāma meli vēršas pret viņu pašu. Tieši tāpēc, ka Ābrāms meloja un apgalvoja, ka Sāraja ir viņa māsa, faraons paņēma viņu savā harēmā (*1. Moz. 12:15; sal. 1. Moz. 12:19*). Ironiski, bet tieši tāpēc, ka faraons uzskatīja, ka Sāraja ir Ābrāma māsa, viņš izturējās pret Ābrāmu labi (*1. Moz. 12:16*), tieši kā Ābrāms to bija iecerējis (*1. Moz. 12:13*). Stāsts ir pilns nekaidrību. Pat tad, kad Ābrāms melo, viņš saka patiesību, jo Sāraja ir gan viņa māsa, gan nav viņa māsa — viņa ir viņa pusmāsa. Pat tad, kad Ābrāms tiek svētīts ar visām faraona dāvanām, viņš ir nolādēts, jo viņa sieva tagad ir faraona harēmā. Dievs nenorāj Ābrāmu,

tomēr, kad faraons runā, viņa vārdi izklausās kā Dieva vārdi Ādamam (1. Moz. 3:9; sal. 1. Moz. 21:17; 1. Moz. 22:11, 15, 16). Interesanti ir arī tas, ka faraons uzdod virkni jautājumu, gluži tāpat kā Dievs sarunā ar Ādamu (1. Moz. 3:9, 11). Šī divu pārmetumu paralēle liek domāt, ka Ābrahāma netaisnība ir tāda pati kā Ādama netaisnība.

Ābrāms un Lats

Pirmo reizi kopš Kānaānas laikiem atkal parādās darbības vārds *halak*, “iet” (*latv. “devās / gāja / ceļoja”*), kas atbild uz aicinājumu *lekh lekha*. Tas ir lietots divas reizes (1. Moz. 13:1, 5). Pirmo reizi tas attiecas uz Ābrāma ceļojumu uz Bēteli, kur Ābrāms uzcēla altāri un pielūdza Dievu (1. Moz. 13:4). Šis ceļojums savieno Ābrāmu ar viņa pagātni un atjauno to, ko viņa ceļojums uz Ēģipti bija pārtraucis. Ābrāms atgriežas “vecajos ceļos” (*Jer. 6:16; sal. ar Jer. 18:15*). Viņš nožēlo grēkus.

Otrajā reizē, kad tiek lietots darbības vārds *halak*, “iet”, tas attiecas uz Lata ceļošanu. Tomēr atšķirībā no Ābrahāma ceļošanas, Lata “ceļojumam” nav garīgas konotācijas, tā vietā tas ir saistīts ar viņa bagātību (1. Moz. 13:5). Turklāt atšķirīgs ir ne tikai viņu “došanās”, bet arī “dzīvošanas” veids. Kamēr Ābrāms savu “mājvietu” saista ar savām attiecībām ar Dievu, Lats savu “mājvietu” redz tikai saistībā ar sevi un savu materiālo īpašumu. Grūtības viņu kopdzīvē (1. Moz. 13:6) nav tikai ārēju faktoru rezultāts, tās būtībā ir saistītas ar viņu dziļajām garīgajām atšķirībām. Viņiem ir nesavienojami pasaules uzskati (1. Moz. 13:7–9) un tāpēc spriedze starp viņiem ir neizbēgama. Lai gan Bībeles tekstā ir ziņots par strīdu starp ganāmpulku ganiem, strīds pārsniedz ganāmpulkus un ietver garīgas lietas. Tad Ābrāms saprot, ka nošķiršanās ir vienīgais ceļš uz mieru. Lats uzņemas iniciatīvu un izvēlas bagātīgo līdzenumu teritoriju. Ābrāms ņem to, kas paliek pāri — Kānaānas kalnus (1. Moz. 13:12). Atšķirībā no Lata, kurš pats nolemj pacelt acis un uzlūkot (1. Moz. 13:10), Ābrāms to dara tikai pēc Dieva pavēles (1. Moz. 13:14).

Vēlāk, kara laikā, kad Lats nokļūst gūstā Sodomā (kopā ar savu īpašumu), Ābrāms ar vīru grupu dodas glābt savu brāļadēlu. Kampaņas beigās Lats un viņa ļaudis beidzot tiek izglābti. Sodomas ķēniņš iznāk pretī Ābrāmam, kad viņš atgriežas no kampaņas, lai pateiktu viņam paldies (1. Moz. 14:17). Ironiskā kārtā Lats, kurš tik ļoti vēlējas kontrolēt savu likteni un paņēma sev labāko zemes daļu, kļūva par gūstekni. Savukārt Ābrāms, kurš laipni un pazemīgi atdeva Latam tiesības izvēlēties pirmajam — tiesības, kas viņam piederēja kā vecākajam radniekam, — tagad ir tas, kurš uzņemas iniciatīvu un kontrolē notikumu gaitu. Ābrāms bija sapratis, ka uzticēšanās Dievam un gatavība zaudēt savas priekšrocības ir labākais veids, kā kontrolēt savu likteni un nodrošināt vislabāko iznākumu. Šo pašu paradoksālo mācību Jēzus pastiprina savā Kalna sprediķī (*Marka 8:35*).

Ābrāms un Melhisedeks

Šis noslēpumainais ķēniņš šķiet pilnīgi nevietā stāstījuma kontekstā. Pirmkārt, Melhisedeks nāk no Salemas pilsētas, kas ir senais Jeruzalemes vārds, kura nebija iesaistīta karā. Turklāt vārds *shalem*, “Salema”, kas nozīmē “miers”, ir pretrunā ar kara darbību, kas līdz šim ir bijusi stāsta centrā. Taisnīgums (*tsedeq*), kas ir iekļauts ķēniņa vārdā, ir pretstatā “ļauņuma” un “negodīguma” piesaukšanai, kas ietverta Sodomas ķēniņa Bēra (“ļauņumā”) un Gomoras ķēniņa Birsas (“negodīgumā”) vārdos. Melhisedeks tiek saukts par “visuaugstā Dieva priesteri”.

Šī ir vārda “priesteris” (*kohen*) pirmā parādīšanās Bībelē. Melhisedeka priesterība bija pirms levītu priesterības. Fakts, ka Ābrāms lieto to pašu titulu *‘el ‘elyon* (“Visuaugstais Dievs”) savam Dievam, ko lieto Melhisedeks (1. Moz. 14:20), kurā viņš pievieno YHWH vārdam vārdu “Visuaugstais Dievs” (1. Moz. 14:22), norāda, ka Ābrāms uzskatīja Melhisedeku par likumīgu Radītāja–Dieva priesteri. Lai gan Melhisedeks piederēja pie kānaāniešu kopienas, Dievs bija izvēlējis viņu par Savu pārstāvi tā laika cilvēku vidū.

Neraugoties uz viņa svešzemju izcelsmi, Ābrāms dod viņam desmito tiesu un saņem no viņa svētību. Turklāt daudzās atsauces uz Dievu, maizes un vīna svētā maltīte, kā arī svētība un himna, kas adresēta Dievam, piešķir kānaāniešu Melhisedeka tēlam garīgu nozīmi, tā norādot tālāk par vienkāršu ķēniņu tikšanos. Zīmīgi, ka turpmākajos Rakstu pantos šī garīgā konotācija saglabājas. 110. psalmā Melhisedeks tiek saistīts ar nākamo Mesiju no Dāvida līnijas (*Ps. 110:4*), un tam seko Jaunās Derības autori, kas Melhisedeka unikālo priesterību saista ar Jēzus priesterību (*Ebr. 5:5–6:10; Ebr. 7*).

TREŠĀ DAĻA — PRAKSE

Lekh Lekha, “Izej” Atrodiet Bībelē fragmentus, kuros pravieši aicina Dieva tautu iziet no Bābeles. Ko šis aicinājums nozīmē Dieva tautai šodien? Kā Dieva aicinājums tautai “iziet ārā” attiecas uz jums personīgi saistībā ar jūsu sociālo dzīvi? Kā šis aicinājums attiecas uz raksturu veidojošu darbu, ko jūs veicat katru dienu? Kā šis aicinājums attiecas uz jūsu atgriešanās pieredzi?

Ābrāms un Lats. Kāpēc Ābrāms varēja ļaut Latam izvēlēties pirmajam? Kā šī attieksme attiecas uz jūsu attiecībām ar citiem cilvēkiem? Kāpēc uz nākotni orientētā Ābrāma perspektīva ir pārāka par Lata uz tagadni orientēto domāšanu? Kādus principus un mācības šis stāsts jums sniedz par to, kā būtu jārikojas biznesā? Kāpēc galu galā noziegums un krāpšana neatmaksājas?

Ābrāms un Melhisedeks. Kādas mācības par desmitās tiesas garīgo nozīmi jūs varat gūt no Ābrahāma, kurš dod savu desmito tiesu ķēniņam Melhisedekam, pēc izcelsmes kānaānietim, kurš bija Dieva priesteris Salemā? Kāpēc Ābrāma lēmums atdot desmito daļu no visa, ko viņš atnesa no kaujas, ir saistīts ar viņa ticību Radītājam un Glābējam (*1. Moz. 14:19, 20*)? Kā šāda ticības apliecināšana Radītājam jūsu dzīvē attiecas uz materiāliem īpašumiem?

Derība ar Ābrahāmu

Galvenās rakstvietas: 1. Mozus 15:6, 1. Mozus 17:5, 1. Mozus 18:23

Studiju fokuss: 1. Mozus 15:19, Romiešiem 4:2–11, Amosa 4:11.

PIRMĀ DAĻA — PĀRSKATS

Ievads: Šajā nodaļā mēs iedziļināties Ābrahāma reliģiskās pieredzes būtībā. Tas ir brīdis, kad Dievs noslēdz derību ar Ābrāmu, kas ir Dieva otrā derība pēc Viņa derības ar Noasu (1. Moz. 6:18–9:20). Ābrahāma derībā ir ietvertas tās pašas prasības kā Noas derībā. Tomēr atšķirībā no derības ar Noasu Ābrahāma derība sākas ar upurēšanas ceremoniju, kas saistīta ar dēla un dzimtenes apsolījumu. Derība tiek apstiprināta ar zīmi. Tomēr Ābrahāma derība atšķiras no derības ar Noasu un satur jaunus elementus. Tai ir divas upurēšanas ceremonijas. Zīme ir apgraizīšana un Ābrāms saņem jaunu vārdu Ābrahāms. Turklāt Bībeles stāstījums piedāvā divas dažādas šīs derības perspektīvas. Ja derībā ar Noasu galvenā uzmanība ir pievērsta Dievam, un Noasa persona ir pakārtota, tad derībā ar Ābrahāmu ir ietverta Ābrāma perspektīva, un tā rezultātā šīs derības gaita attīstās sarežģītāk.

Mācību stundas tēmas:

1. **Ticības spriedze.** Ābrahāma ticību veido jautājumi un šaubas; Ābrahāms tic Dievam par spīti sev. Ābrahāma smieklos ir ironija un bijība. Ābrahāma lūgšana Dievam ir veidota no pakļaušanās un izaicinājumiem.
2. **Viesmīlības likumi.** Ābrahāma rūpes par ārzemju viesiem kontrastē ar sodomiešu rupjumu un draudiem ārzemniekiem.
3. **Jūtu pilnās aizlūgšanas.** Ābrahāms aizlūdz par Sodomā pilsētas ļaundariem, cerot, ka tajā ir pietiekami daudz taisno, lai novērstu iznīcību.

OTRĀ DAĻA — KOMENTĀRI

Ābrāms tic Kungam

Ābrāma ticība sākas ar bailēm un turpinās ar šaubām un jautājumiem. Visvairāk Ābrāms baidās no nezināmā, kas ir viņa nākotne, ko viņš nevar kontrolēt. Tāpēc Ābrāms paļaujas uz tagadni, tādējādi padarot savu kalpu Ēliēzeru par savu mantinieku (1. Moz. 15:2). Tāpēc, kad Dievs runā ar Ābrāmu, Viņš lieto vairākus izteicienus, kas norāda uz nākotni. Frāze “nebīsties” bieži tiek saistīta ar pēcnācēju apsolījumu. Tas pats nākotnes apsolījums ir ietverts arī vārdā *magen*, “vairogs” (1. Moz. 15:1), kas ir atbalss darbības vārdam *magan*, “atbrīvot” (1. Moz. 14:20), kas tika lietots saistībā ar viņa iepriekšējo uzvaru. Tādējādi mēs redzam, ka Dievs, kas pagātnē izglāba Ābrāmu, ir tas pats Dievs, kas viņu izglābs nākotnē. Dieva kā viņa nākotnes redzējums iedvesmo Ābrāmā ticību nākotnei: “Ābrāms uzticējās.”

Ebreju valodas darbības vārds *he'emin*, “ticēja”, apraksta vairāk nekā tikai sentimentālu vai intelektuālu procesu vai vienkāršu atsauci uz ticības apliecību. Ebreju valodā “ticēt” ir relatīvs vārds, kā tas izriet no saknes *aman*, “stingrs”, “uzticams”. Paļaujoties uz Dievu, Ābrāms “ticēja”, ka viņam būs pēcnācēji. Šo ticību Dievs “pieskaitīja” par “taisnību”. Citiem vārdiem sakot, Dievs “uzskatīja” šo ticību par tādu pašu *vērtību* kā taisnību. Šim uzskatam ir jēga uz senās ēģiptiešu ticības fona. Ja senajā Ēģiptē cilvēka taisnības svars tika vērtēts, pamatojoties uz cilvēka darbu salīdzinājumu ar dievišķās taisnības svaru *Maat*, tad Ābrāma gadījumā viņa taisnība tiek vērtēta, pamatojoties uz dievišķajiem

darbiem viņa labā. Tas, kas padara Ābrāmu taisnu, nav viņa darbu summa, bet gan viņa gatavība palauties uz Dieva darbiem viņa labā (*Rom. 4:2–4*).

Ābrahāms smejas kopā ar Kungu

Ābrahāma tūlītējā reakcija uz dievišķo pasludinājumu ir klusa zemošanās un bijība (*1. Moz. 17:17*). Šī ir otrā reize, kad Ābrahāms klusēdams zemojas (*sal. 1. Moz. 17:3*). Tomēr šoreiz viņa zemošanās ir saistīta ar smiekliem, kas ir pirmie Bībelē pierakstītie smieki. Nav skaidrs, vai šie smieki norāda uz skepsi vai pauž viņa izbrīnu. Tas, ka smieki notiek Dieva pielūgsmes kontekstā, liek domāt, ka ir domāts par izbrīnu. Tomēr, tiklīdz Ābrahāms sāk runāt, skepticisms kļūst dominējošs. Viņš ierosina saprātīgu risinājumu. Ābrahāms atsaucas uz Ismaēlu. Ābrahāma skeptiskais ieteikums prasa, lai Dievs kļūst konkrēts. Dieva apsolījums neattiecas uz Ismaēlu. Atbildot uz Ābrahāma jautājumiem, Dievs skaidri atbild, minot Īzāka vārdu (*1. Moz. 17:19*). Ironiskā kārtā Īzāks nozīmē “viņš smejas”, kas rezonē ar Ābrāma smiekliem.

Taču šoreiz smejas Dievs, jo vārds Īzāks nozīmē Dieva vārdu, kā liecina semītu un biblisko vārdu lingvistiskie pētījumi. Līdztekus vārdam Ismaēls — “Dievs ir dzirdējis”, arī Īzāka vārdam vismaz netieši bija jāietver Dieva vārds: “[Dievs] ir izsmējies.” Tātad Dieva smieki rezonē ar Ābrahāma smiekliem. Vēlāk smiesies arī Sāra. Sāras smieklu konteksts papildina brīnumu, kas netieši izriet no iepriekšējām situācijām. Sāra, kas slēpjas teltī, dzird par neticamo vēsti par piedzimšanu un tad smejas par to. Tad notiek kaut kas dīvains. Lai gan Sāra ir smējusies “pie sevis” (*1. Moz. 18:12*), viņas intīmākās domas ir zināmas apmeklētājam (*1. Moz. 18:10–13*). Šī ārkārtējā spēja norāda Ābrahāmam un Sārai, ka viņi atrodas Kunga klātbūtnē, kas garantē pārdabisko dzemdību brīnumu. Uz Ābrahāma pirmajiem smiekliem, ko radīja trīcošas šaubas un bijība, Dievs atbildēja ar smiekliem, ko radīja ironija un apsolījums.

Ābrahāms gatavo maltīti Kungam

Pirmo reizi Ābrahāms uzņem debesu viesus, pats to neapzinoties. Viņa rīcību atcerēsies kā viesmīlības paraugu (*sal. ar Ebr. 13:2*). Tā vietā, lai uzreiz risinātu derības apsolījuma jautājumu, kas ir Viņa apmeklējuma iemesls, Dievs ieiet cilvēciskajā sfērā. Ābrahāms Viņu ieraudzīs, satiks un pabaros. Tas ir diendusas laiks. Ābrahāms sēž telts priekšā, it kā gaidīdams, cerēdams, ka kāds nāks. Tuksnesī garām iet maz cilvēku. Tāpēc, ieraudzījis kādu no tālienes, Ābrahāms skrien, kas ir neparasti, ņemot vērā viņa lielo vecumu (viņam ir 99 gadi) un to, ka viņš tikko bija apgraizīts (*1. Moz. 17:24*). Tiklīdz Ābrahāms ir saticis viesus, viņš čakli tiem pievēršas un gatavo maltīti. Sagādājis ūdeni, lai nomazgātu viesiem kājas (*1. Moz. 18:4*), Ābrahāms izvēlas labāko ēdienu maltītei (*1. Moz. 18:6, 7*). Ābrahāms šajā darbā iesaista visu savu ģimeni. Sāra sagatavo maizi (*1. Moz. 18:6*), un jaunietis, iespējams, Ismaēls, sagatavo teļu (*1. Moz. 18:8*). Tomēr Ābrahāms pazemīgi raksturo svētkus kā “maizes kumosu” (*1. Moz. 18:5*). Acīmredzot Ābrahāma aizrautība un dedzība pret šiem trim viesiem izriet no viņa nojausmas, ka viņiem ir īpašs statuss. Tas, kā viņš vienu no apmeklētājiem uzrunā kā *Adonai*, “manu Kungu” (*1. Moz. 18:2, 3*), norāda uz šo uztveri. Tas, ka Ābrahāms piedāvā apmeklētājam ēdienu un ūdeni, nebūt neizslēdz viņa dievišķās identitātes atzīšanu. Apmeklētāju “cilvēciskās” izpausmes, kas fiziski stāv (*1. Moz. 18:2*), ēd (*1. Moz. 18:8*) un artikulēti sarunājas (*1. Moz. 18:9*), ir daļa no dievišķās stratēģijas par Dieva, kas nonāk pie cilvēkiem, iemiesošanas. Tad Ābrahāms stāv viņiem līdzās (*1. Moz. 18:8*), uzmanīgs pret viņu vajadzībām un gatavs viņiem kalpot.

Ābrahāms tirgojas ar Kungu

Darbības vārds “stāvēt”, kas tikko tika lietots, lai aprakstītu Ābrahāma kalpošanu saviem viesiem (*1. Moz. 18:8*), tagad atkal parādās, lai raksturotu Ābrahāma attieksmi Dieva priekšā (*1. Moz. 18:22*). Patiesībā prievārds “priekšā”, kas seko darbības vārdam “stāvēt”, parasti tiek lietots, lai aprakstītu godbijību Dieva priekšā un lūgšanu Viņam

(5. Moz. 10:8, 1. Kēn. 17:1, Cah. 3:1). Šis ir pirmais gadījums Bībelē, kad cilvēks lūdzas par citu cilvēku. Pat Noa līdzīgos apstākļos bija klusējis (1. Moz. 6:13–22). Ebreju valodas darbības vārds *wayyigash* — “pietuvojās” norāda uz Ābrahāma vilcināšanos un lēno tuvošanos Dievam (1. Moz. 18:22, 23). Ābrahāms ir drosmīgs, tomēr joprojām ar cieņu apzinās Dieva attālumu. Viņš taktiski vēršas pie Dieva ar septiņiem jautājumiem. Ābrahāms iesaistās ar Dievu kaulēšanās procesā, virzoties no 50 līdz pat 10. Pamatojoties uz Āmosa 5:3, ir izteikts pieņēmums, ka 50 nozīmē pusi no nelielas pilsētas, kurā ir vismaz 100 cilvēku (*sal. Soģu 20:10*). Ābrahāms savu izaicinājumu sāk ar pieņēmumu, ka pilsētā ir vienāds skaits taisno un ļauno. Kad Ābrahāms nonāk līdz skaitlim desmit (1. Moz. 18:32), viņš saprot, ka tagad ir nonācis līdz robežai un tāpēc nolemj, ka neies tālāk par šo skaitli. Skaitlis desmit simbolizē minimuma ideju. Zīmīgi, ka skaitli desmit simbolizē *yod*, mazākais ebreju alfabēta burts (*sk. Mt. 5:18*). Vēlāk jūdaismā skaitlis desmit kļuvis par minimumu, kas nepieciešams, lai dibinātu draudzi (*minyān*). Tas, ka ar šo minimālo desmit taisno pietiktu kolektīvās kopienas glābšanai, ir ainota Cietošā kalpa kalpošana, kurš “palīdzēs daudziem iegūt taisnību” (*Jes. 53:11*). Pēc sešām atbildēm Dievs pēkšņi pārtrauc sarunu ar Ābrahāmu. Lai gan Dievs piekrita konsultēties ar cilvēkiem, Viņš paliek suverēns savā spriedumā.

TREŠĀ DAĻA — PRAKSE

Ābrahāms tic Kungam. Kā mēs varam apmācīt cilvēkus ticēt? Kāpēc Bībeles ticība būtībā ir saistīta ar nākotni? Kā jūs ieteiktu ticēt kādam, kurš tikko zaudējis mīļoto cilvēku? Kā jūs varat saistīt personīgo ticību ar cerību?

Ābrahāms smejas kopā ar Kungu. Apspriediet argumentu, kas dažkārt tiek minēts, ka smieklis ir no velna. Meklējiet Bībelē (Vecajā un Jaunajā Derībā) smieklu un humora piemērus. Kāpēc smieklis un humors ir savienojami ar patiesu reliģiju? Kāpēc smieklis bieži tiek noraidīti reliģiozu tautu vidū?

Ābrahāms gatavo Kungam. Kā Ābrahāma dedzība gatavot labu ēdienu iedvesmo misiju un pielūgsmi? Atrodiet Bībelē (Vecajā un Jaunajā Derībā) brīžus, kad ēdienam un maltītēm bija izšķiroša nozīme svinīgajos rituālos, kas saistīti ar derību ar Dievu. Kāpēc Bībelē ēdienam ir tik liela nozīme? Kāpēc askētisms nav savienojams ar Bībeles vērtībām?

Ābrahāms tirgojas ar Kungu. Kāpēc Ābrahāma drosme un izaicinājums Dieva gribai bija ticības apliecinājums? Kā jūs šo piemēru varētu pielietot savā lūgšanas pieredzē? Atrodiet Bībelē un vēsturē gadījumus, kad ticīgs cilvēks tirgojas un noslēdz līgumu ar Dievu.

Apsolījums

Galvenās rakstvietas: 1. Mozus 24:1

Studiju fokuss: 1. Mozus 22–25, Rom. 4:1–12, Rom. 5:6–8.

PIRMĀ DAĻA — PĀRSKATS

Ievads: Šī nodaļa mūs aizvedīs līdz Ābrahāma reliģiskā ceļojuma kulminācijai: Īzāka upurēšanai. Šis upuris ir Ābrahāma ticības “pārbaudījums”. Šis intrigējošais notikums iezīmē 1. Mozus grāmatas struktūras centru, un tas ir literārs paņēmieni, kas izmantots, lai brīdinātu lasītāju par nodaļas nozīmīgumu. Tiks aplūkoti vairāki jautājumi — kāda ir šī pārbaudījuma nozīme? Kāpēc Dievs lūdza Ābrahāmu upurēt savu dēlu, pretēji Viņa apsolījumam? Kā Dievs nodrošinās? Kāpēc upurēšana mainījās no Īzāka uz gaidāmo jēru un visbeidzot uz aunu? Kāda ir neizdevušās upurēšanas teoloģiskā un pravietiskā nozīme? Pēc šī dramatiskā notikuma Ābrahāma dzīvē nenotiek nekādi nozīmīgi notikumi. Nākamais nozīmīgais stāsts ir Īzāka laulības ar Rebeku. Pēc tam Ābrahāms apprec Ketūru un galu galā mirst “lielā vecumā” (1. Mozus 25:8).

Mācību stundas tēmas:

1. **Salīdzināšanas nozīme.** Īzāka upurēšana attiecas ne tikai uz ētisku problēmu vai uz eksistenciālu sadursmi. Bībeles stāstījums risina Salīdzināšanas jautājumu un atklāj tā noslēpumu, tā dziļo nozīmi, tā kosmisko procesu un eshatoloģisko mērķi. Dieva aicinājums Ābrahāmam, kas bija paredzēts tautu svētīšanai, piepildās caur Īzāka upurēšanā minēto izpirkšanu.
2. **Lūgšanas spēks.** Īzāka laulības pamatā ir lūgšana. Skaistais stāsts par Ēliēzera lūgšanu un tās piepildījumu ir īpaši iedvesmojošs un bagāts ar nozīmi un garīgām mācībām.

OTRĀ DAĻA — KOMENTĀRI

Salīdzināšanas nozīme

Atsauce uz “salīdzināšanu” jau ir ietverta jēdzienā “pārbaude”. Ebreju darbības vārda *nissah* (1. Moz. 22:1) nozīme ietver divas pretējas idejas. No vienas puses, tas attiecas uz spriedumu. Dievs “pārbauda”, lai “uzzinātu, kas ir tavā sirdsprātā” (5. Moz. 8:2; sal. Ps. 139:1, 23, 24). Šo aspektu skaidri izsaka Kunga eņģelis (1. Moz. 22:11, 12).

No otras puses, Bībeles ideja par “pārbaudi” sniedz tālāk par dziļu izmeklēšanu, ko Dievam bija nepieciešams veikt attiecībā pret Ābrahāmu, lai novērtētu viņa ticības kvalitāti. Mozus lieto to pašu darbības vārdu *nissah*, “pārbaudīt”, lai nomierinātu savu tautu, kas drebēja Sinaja kalna dārdoņas priekšā (2. Moz. 20:18–20). Tā vietā, lai būtu patvaļīga un nežēlīga rīcība, kas vērsta *pret* pārbaudāmo, dievišķā pārbaude nes pozitīvu un daudzsološu dievišķās tiesas un salīdzināšanas perspektīvu pārbaudāmā *labā*, un tādēļ tā ir jāsaprot saistībā ar žēlastības un pestīšanas derību.

Salīdzināšanas ideja no jauna parādās ar aunu, kuru Ābrahāms pārsteigts ierauga. Ābrahāms un Īzāks gaidīja jēru (1. Moz. 22:7, 8). Uz Īzāka trīcīgo jautājumu “Kur ir jērs?”, kas netieši norādīja uz citu — “Vai es esmu jērs?” — Ābrahāms atbild: “Dievs pats izraudzīs sev jēru” (1. Moz. 22:8), kas burtiski nozīmē: “Dievs redzēs saistībā ar Sevi jēru.” (1. Moz. 22:8). Frāzes konstrukcija liek uzsvāru uz “Dievs”, lai norādītu, ka risinājums ir tikai Dievā. Dievs ir tas, kurš redzēs. Izteiciens “redzēs saistībā ar Sevi” ir neveikls. Tas ir unikāls ebreju Rakstos. Tam ir tāda pati forma kā frāzei *lekh lekha*, kas nozīmē “iziet saistībā ar sevi” vai atgriezeniskā nozīmē “iet sev”. Tādēļ verbālā forma

yr'eh lo (parasti tulkojumā “Viņš nodrošinās”) būtu jātulko “Dievs redzēs (par) sevi kā jēru”, kas nozīmē, ka Dievs nodrošinās sevi kā jēru.

Šī stāsta nolūks nebija atbildēt uz jautājumu par dzīvnieku upurēšanas izcelsmi vai noteikt, kas cilvēkiem jādara un jādāvina Dievam, lai iegūtu pestīšanu. Auns, kas ieņēma Īzāka vietu, nozīmēja Dieva sevis dāvinājumu Ābrahāmam. Kā Pāvils uzsvēra, glābšanas process sākas no Dieva: “Jo Dievs bija Kristū un salīdzināja pasauli ar Sevi” (2. Kor. 5:19). Tomēr papildus šai dzīvnieka aizstājošajai funkcijai, auns kā dedzināmā upuris satur dziļas teoloģiskas mācības. Upura raksturs/daba izsaka tā garīgo nozīmi. Dedzināmais upuris bija vienīgais upuris, kad bija jāsadedzina viss dzīvnieks (3. Moz. 1:9). Tātad dedzināmais upuris norādīja uz Dieva upura pilnību caur Jēzu Kristu par cilvēces glābšanu (Ebr. 9:12; Ebr. 10:10). Līdzīgā veidā sadedzinātais upuris tika upurēts arī Salīdzināšanas dienā (3. Moz. 16:3, 5). Vairāk nekā jebkura cita Bībeles rakstvieta šī ir līdzīga Īzāka upurēšanas tekstam. Abās rakstvietās mēs atrodam vienu un to pašu vārdu savienojumu: “dedzināmais upuris” (1. Moz. 22:13; sal. 3. Moz. 16:3, 5), “parādās” tādā pašā pasīvā formā (1. Moz. 22:14; sal. 3. Moz. 16:2), “viņš ņēma” (1. Moz. 22:13; sal. 3. Moz. 16:5); un “viens auns” (1. Moz. 22:13; sal. 3. Moz. 16:5). Šī unikālā saikne starp tekstiem liek domāt, ka Salīdzināšanas dienas rituāla autoram padomā bija teksts par Īzāka upurēšanu un ka viņš apzināti iezīmēja šo stāstu Salīdzināšanas dienas perspektīvā.

Tādējādi stāsts par Ābrahāma veikto upurēšanu un Īzāka sasiešanu pārsniedz indivīda privāto eksistenciālo, reliģisko vai ētisko pieredzi. Tas ir pravietojums. Tas, ka aunu nodrošināja Dievs, tipoloģiski norāda uz eshatoloģisko Salīdzināšanas dienu, kurā Dievs pieņem šo upuri, lai vēsturiski piepildītu cilvēces salīdzināšanu (Dan. 8:14) Dieva valstības kontekstā (Dan. 7:9–14).

Lūgšanas spēks

Ēliēzera lūgšanā (1. Moz. 24:12–14) ir trīs sastāvdaļas:

1. Ēliēzers vēršas pie Dieva kā pie sava personīgā un vēsturiskā Dieva (1. Moz. 24:12).
2. Ēliēzers lūdz, lai viņam uzticētais uzdevums izdotos. Ebreju valodas darbības vārds *haqr'eh*, “lai man veicas” (1. Moz. 24:12), ir atvasināts no darbības vārda *qarah*, kas nozīmē “notikt” un izsaka “nejaušības/gadījuma” ideju (Rutes 2:3). Kalps lūdz Dievu, lai Viņš radītu šīs tikšanās iespēju. Šeit nav vietas “nejaušības” jēdzienam. Tas, ka Dievs kontrolē nejaušību, nozīmē, ka Viņš darbosies saskaņā ar kritērijiem, kas no cilvēciskā skatu punkta šķiet nejaušība. Viņš ir providences Dievs, kas var izraisīt notikumus. Šo viedokli pastiprina tas, ka kalps iet tik tālu, ka nosaka ne tikai šī notikuma brīdi, kuram jānotiek tūlīt (1. Moz. 24:12), bet arī vietu, kurai vajadzētu būt tieši šeit, kur kalps “lika kamieļiem apmesties” (1. Moz. 24:11), kur viņš stāv “pie ūdens avota” (1. Moz. 24:13).
3. Ēliēzers izvērza īpašus nosacījumus. Lai noteiktu līgavas izvēli, kalps piedāvā Dievam pārbaudi. Kandidātei sievietei ne tikai jānolaiž savu ūdens trauku viņam, svešiniekam (1. Moz. 24:14), bet arī brīvprātīgi jādod dzert viņa desmit kamieļiem. Pārbaudes grūtības noteiks, vai aiz tās stāv Dievs (1. Moz. 24:14; sal. Soģu 6:36–40). Acīmredzot šis pārbaudījums nav tikai kāda pārdabiska zīme, kas norāda uz Dieva apstiprinājumu; tas ir arī rakstura pārbaudījums, kas atklās šīs sievietes personību, viņas dāsnumu un laipnību, viņas gatavību kalpot vairāk, nekā prasīts, viņas viesmīlību, kā arī viņas fizisko izturību un spēku. Kalpa lūgšanas piepildījums sākās vēl pirms viņš sāka lūgt (1. Moz. 24:15; sal. Mt. 6:8).

Ziņojums par to, kā viņa lūgšana piepildās, sākas ar pārsteigumu, kas ir izteikts ar vārdu “lūk/redzi”, ieraugot Rebeku. Turklāt atsauce uz krūku viņas plecā (1. Moz. 24:15) atkārtoti kalpa lūguma vārdus Dievam (1. Moz. 24:14). Tālāk ziņojumā ir norādītas šīs sievietes

fiziskās īpašības: viņas skaistums un jaunavība (1. Moz. 24:16). Viņas ģimenes izcelsme ļauj viņai precēties ar Īzāku. Telpiskā informācija par to, ka viņa nokāpa akā, pastiprina spriedzi. Kalps ļoti vēlas noskaidrot (1. Moz. 24:17). Kalpam par izbrīnu, Rebeka precīzi izpilda visas pārbaudes prasības. Viņa nolaiž savu krūku (1. Moz. 22:18), tieši tā, kā kalps bija aprakstījis savā lūgšanā. Viņa arī brīvprātīgi piesakās pasmelt ūdeni un dot dzert kamieļiem (1. Moz. 24:19), tieši tā, kā bija noteicis kalps. Rebeka pat pārsniedz kalpa cerības. Viņa ne tikai izpilda savus pienākumus, dodot dzert kalpam, bet pievieno arī skaidru aicinājumu dzert. Savā darbā viņa iegulda arī dedzību, entuziasmu un efektivitāti. Kalpa reakcija ir klusa bijība (1. Moz. 24:21).

Lai gan viņš lūdza par šo zīmi, viņš brīnās par neticamo brīnumu. Un tomēr viņa ticība paliek sajaukta ar šaubām. Viņš īsti nezina, vai viņam ir izdevies vai nē (1. Moz. 24:21). Tikai tad, kad Ēliēzers ierodas Rebekas mājā, viņš saprot, ka viņam ir izdevies. Viņš lūdz otru svētības lūgšanu Kungam (1. Moz. 24:27). Svētība iezīmē galamērķa sasniegšanas sajūtu un pravietojuma piepildīšanos (Ezras 7:27, 28; Dan. 12:13). Faktiskais notikums, kad Rebeka izpilda precīzus lūgšanas vārdus, liek kalpam saprast, ka Dievs nav tikai mīlestības un žēlastības Dievs, bet gan patiesības un rīcības Dievs, kas liek notikumiem notikt.

TREŠĀ DAĻA — PRAKSE

Salīdzināšanas nozīme. Pārrunājiet ar klasi teoloģisko salīdzināšanas nozīmi un to, kā šī patiesība ietekmē jūsu personīgo dzīvi. Kas jums ir salīdzināšana? Kāpēc mums ir nepieciešama salīdzināšana? Kā jūs šo vajadzību darītu zināmu savam postmodernajam draugam, kurš nejut vajadzību pēc piedošanas? Pārrunājiet adventistu patiesības par eshatoloģisko Salīdzināšanas dienas garīgo un eksistenciālo nozīmi. Apspriediet, cik nozīmīga ir pravietiskā interpretācija par 2300 vakariem un rītiem (Dan. 8:14). Kā šī sarežģītā pravietiskā patiesība ietekmē jūsu dzīvi? Cik efektīvi, skaidri un pārlicinoši jūs spējat šo patiesību pasniegt savam sekulārajam draugam? Ko tas nozīmē, ja jūs to nespējat izdarīt? Kāpēc patiesība par eshatoloģisko Salīdzināšanas dienu ir tik svarīga jūsu reliģiskajai dzīvei, jūsu attiecībām ar Dievu, jums pašiem un jūsu tuvākajam?

Lūgšanas spēks. Kādas garīgas mācības jūs guvāt no Ēliēzera lūgšanas pieredzes? Atcerieties stāstus par lūgšanu piepildīšanos no savas dzīves, kas ilustrē šīs mācības. Kādas mācības jūs guvāt no šiem veiksmes stāstiem? Kā šīs pieredzes stiprināja jūsu ticību? Atrodiet arī savas dzīves stāstos gadījumus, kad Dievs atbildēja uz jūsu lūgumiem. Kādas mācības jūs guvāt no savas vilšanās? Kā šie neveiksmju stāsti padziļināja un/vai stiprināja jūsu ticību? Kā jūs izskaidrojat to, ka sliktas lietas notiek ar labiem cilvēkiem un labas lietas notiek ar sliktiem cilvēkiem (*izlasiet un pārrunājiet Sal. māc. 9:2, 11*)?

Jēkabs — sagādnieks

Galvenās rakstvietas: 1. Mozus 27:36

Studiju fokuss: 1. Mozus 25–30, 1. Moz. 11:1–9.

PIRMĀ DAĻA — PĀRSKATS

Ievads: Jēkabs nomaina Īzāku kā nākamais posms Mesijas ģeoloģiskajā ķēdē. Kamēr viņa priekšgājēji Ābrahāms un Īzāks bija tēvi diviem ģeoloģiskajiem zariem, no kuriem tikai viens saglabāja derības līniju, Jēkabs ir pirmais sentēvs, no kura nāk vienots derības līnijas dzimums — 12 Israēla tautas ciltis.

Jēkaba dzīvē ir daudz cīņu un nepatikšanu. Šajā nodaļā mēs sekosim līdz Jēkaba cīņām no viņa dzimšanas brīža līdz pat trimdai Mezopotāmijā. Jēkaba temperaments un liktenis ir iezīmēts jau mātes miesās, kur viņš cīnās ar brāli par pārākumu. Jēkabs iznāk no mātes miesām, ar roku satvēris brāļa papēdi. Vēlāk viņš piekrāps savu brāli pie lēcu maltītes, lai iegūtu pārākumu, un nozags brālim pirmdzimtības svētību. Tā rezultātā Jēkabam ir jābēg pie sava tēvoča Mezopotāmijā, lai izvairītos no brāļa dusmām. Trimdā Jēkabu apkrāpj viņa paša tēvocis, un tā rezultātā viņam būs jāstrādā viņa labā ilgāk, nekā viņš cerēja. No otras puses, Dievs ir ar Jēkabu un organizē notikumus viņam par labu. Dievs atklājas sapnī un tas nomierina nomākto Jēkabu. Jēkaba stāsts beidzas ar viņa 12 dēlu piedzimšanu, kuri būs Dieva tautas senči.

OTRĀ DAĻA — KOMENTĀRI

Kontrastējošie dvīņi

Kontrasts starp dvīņubrāļiem Jēkabu un Ēsavu parādās jau pašā sākumā, norādot uz viņu likteņiem. Pirmo dēlu Ēsavu raksturo viņa izskats — viņš ir ruds un apmatots. Otrs dēls, Jēkabs, tiek raksturots pēc viņa rīcības — viņš satver brāļa papēdi (*'aqeb*), no tā arī cēlies vārds *Ya'aqob* (Jēkabs), kas paredz Jēkaba rīcību nākotnē, kad viņš izstums savu brāli (1. Moz. 27:36). Vēlāk, kad Ēsavs saprot, ka Jēkabs ir nozadzis pirmdzimtības svētību, viņš apspēlē Jēkaba vārdu (*ya'aqob*), lai sūdzētos, ka šī ir otrā reize, kad Jēkabs ir satvēris viņa papēdi (1. Moz. 27:36). Pieķeršanās papēdim nozīmē arī krāpšanu un nāvējošu agresiju (1. Moz. 3:15; 1. Moz. 49:17). Tādējādi abos brāļu vārdos ir ietverti pravietojumi, kas atklāj viņu turpmākos likteņus.

Kontrasts starp abiem brāļiem uzreiz piepildās viņu uzvedībā un izvēlēs. Tāpat kā Išmaēls (1. Moz. 21:20), arī Ēsavs ir prasmīgs mednieks, cilvēks, kurš mīlēja uzturēties brīvā dabā, savukārt Jēkabs ir maigas dabas, kurš dod priekšroku dzīvošanai mājās. Ēsavu mīl viņa tēvs, bet Jēkabu mīl viņa māte (1. Moz. 25:28). Jēkaba garīgā un jūtīgā daba kontrastē ar Ēsava stingro un fizisko dabu. Ebreju vārds *tam* (tulkojumā “maigs”), kas raksturo Jēkabu, ir tas pats vārds, kas raksturo Ījabu (Īj. 8:20) un Noasu (1. Moz. 6:9). Tāpat arī darbības vārds *yashab* (tulkojumā “mājoklis”), kas nozīmē “sēdēt”, norāda uz Jēkaba kluso un meditatīvo temperamentu (*sal. ar Ps. 84:4, Ps. 91:1*). Šī informācija par viņu raksturu paredz maltītes incidentu, kas noteiks viņu prioritātes (1. Moz. 25:29–31). Jēkabs ir apdomājis pirmdzimtības tiesību garīgo nozīmi, ko viņš tik kaislīgi vēlas iegūt; Ēsavs, turpretī, nesatraucas par lietām, kas pārsniedz pašreizējo dzīvi, un viņu neinteresē tas, kas varētu notikt pēc viņa nāves. Atšķirībā no Ēsava, kurš ir orientēts uz tagadni, Jēkabs ir orientēts uz nākotni un īpaši jūtīgs pret garīgajām vērtībām, un tomēr viņš tik ļoti vēlas iegūt pirmdzimtības tiesības šajā brīdī, ka šim nolūkam izmanto materiālus līdzekļus. Ironiskā kārtā Jēkabam ir pietiekami daudz ticības, lai “redzētu” garīgās vērtības un nākotnes ieguvumu no pirmdzimtības tiesībām, bet nepietiek ticības, lai uz-

ticētos Dievam (*sal. ar 1. Moz. 27:41–45*). Pirms priesterības iestādīšanas pirmdzimtības tiesības “mantojumā deva ne tikai laicīgas bagātības, bet arī garīgas priekšrocības. To saņēmējs savā ģimenē kļuva par priesteri.” (Elēna G. Vaita, *Sentēvi un pravieši*, 177. lpp.). Ēsava lūgums (*1. Moz. 25:30*) liecina, ka viņam pirmdzimtības tiesībām nebija garīgas nozīmes, viņš bija norūpējies tikai par savu tūlītējo apmierinājumu. Tādējādi viņš nicināja savu pirmdzimtību (*1. Moz. 25:32, 34; sal. ar Ebr. 12:16, 17*).

Bētele un Bābele

Frāze “debesu vārti”, kas visā ebreju Bībelē sastopama tikai šeit (*1. Moz. 28:17*), atgādina vārdu “Bab–El” (“Dieva vārti”) un līdz ar to arī Bābeles cilvēku veltīgos centienus, kuri nekad nerasniedza “debesu vārtus”. Frāze “debesu vārti” ir paralēla frāzei “Dieva nams”, kas attiecas uz “šo vietu”, kas ir “akmens” (*1. Moz. 28:18, 19*); šī vieta, savukārt, ir Jēkaba sapņa “kāpņu” (*1. Moz. 28:12*) zemes vieta. Tādējādi, kā zemes “Dieva nama” debesu analogs, “debesu vārti” norāda uz debesu mājvietu vai tempļa svētnīcu.

Mācība par Bēteli ir tāda, ka starp debesīm un zemi pastāv savienojums, un šis savienojums ir Jēkaba kāpnes, kas ir pats Dievs. Tādēļ Jēkabs paņēma vienu no akmeņiem, ko viņš bija novietojis ap (vai zem) savu galvu, akmeni, kas bija saistīts ar viņa neparasto sapni, un no tā uzcelt “piemiņas akmeni” (angļu tulk. “stabu”). Ebreju vārds “stabs / pīlārs”, *matseba*, “stāvošs”, kas attiecas uz “stāvošu” akmeni, ir atbalsis vārdiem *mutsab* un *nitsab*, kas attiecīgi apzīmē “stāvošās” kāpnes un “stāvošo” Dievu. Jēkabs svaida akmeni, lai apzīmētu tā iesvētīšanu kā pieminekli, tādējādi paziņojot garīgu mācību. Šis akmens atgādina par Jēkaba kāpnēm, par debess un zemes saikni. Pretstatā Bābeles nosaukumam, kas atgādina par cilvēku veltīgo mēģinājumu, kuri nekad nerasniedza Dieva durvis, Bētele apliecina, ka mēs atrodamies “Dieva namā”. Bab–El vīriem bija ambīcijas sasniegt un iekļūt Dieva mājvietā, lai ieņemtu Dieva vietu. Bēteles mācība ir tāda, ka pieeja Dievam ir iespējama tikai caur Dieva dāvanu, caur Viņa žēlastību un iemiesošanos, caur Jēzus Kristus kāpnēm (*Jņ. 1:51*).

Jēkaba reliģija. Zīmīgi, ka tieši uz šī akmens, vietā, kur stāv kāpnes (*1. Moz. 28:22*), Jēkabs atrod savu reliģiju. Jēkabs identificē šo akmeni kā “Dieva namu” (*1. Moz. 28:22*). Akmens nozīmē pārliecību par saikni starp debesīm un zemi (*1. Moz. 28:12*). Jēkabs apņemas uzcelt pielūgsmes vietu, svētnīcu, kas apliecinās šo patiesību. Viņa solījums ir atbilde uz Dieva aizsardzību ceļā atpakaļ uz Apsolīto zemi. Jēkabs arī apņemas dot desmito tiesu kā atbildi uz Dieva dāvāto maizi un apģērbu. Tādējādi Jēkaba reliģija, viņa dievkalpošana un uzticība tiek aprakstīta kā atbilde uz Dieva žēlastības darbiem, nevis kā līdzeklis, lai iegūtu Dieva labvēlību. Tāpēc, ka Dievs ir Jēkaba personīgais Dievs, un tāpēc, ka debesu Dievs ir nācis lejā un savienojies ar zemi, Jēkabs atbild ar pielūgsmi. Tā kā Dievs ir Dievs, kam interesē un kas rūpējas par Jēkaba fiziskajām vajadzībām, un tā kā Dievs ir visa, kas viņam ir, avots (*1. Moz. 28:22*), Jēkabs atbild ar solījumu atdot desmito tiesu Dievam. Bībeles tekstā nav norādīts, ka Jēkabs būtu izpildījis savus divus solījumus attiecībā uz svētnīcu un desmito tiesu. 1. Mozus grāmatā ir aprakstīta tikai Dieva daļa. Jēkabs atzīs Dieva daļu, kad viņš atsauksies uz savu pieredzi par Dieva aizsardzību (*1. Moz. 35:3; sal. ar 1. Moz. 46:3, 4*). Vēlāk Israēla svētnīcas celtniecība, kas ir debesu Dieva pielūgsmes zīme, un desmitās tiesas ieviešana, kas ir zemes Dieva atzīšanas zīme, liecina, ka arī Jēkabs izpildīja savus solījumus.

Jēkaba svētība. Kad Jēkabs ierosina darījumu, ka visas raibās vai lāsainās avis (*1. Moz. 30:32*) tiks izņemtas un uzskatītas par viņa algu, Lābans nekavējoties piekrīt (*1. Moz. 30:34*). Lai sasniegtu savu mērķi, Jēkabs izmanto apses, mandeļu kokus un platānu kļavas (*1. Moz. 30:37*). Šī sistēma nav nejauša, jo šie trīs koki satur ķīmiskas vielas, kurām ir dažādas veselībai labvēlīgas īpašības. Tā kā hibrīddzīvnieki ir dabiski spēcīgāki par citām šķirnēm, izvēloties spēcīgākos (*1. Moz. 30:41*) saskaņā ar dievišķo redzējumu, Jēkabs atlasa aunus, kuriem jau ir recesīvie gēni. Izmantojot šo metodi, Jēkabs spēj radīt lielu ganāmpulku, ko veido spēcīgas daudzkrāsainas avis un kazas. Jēk-

aba metode var šķīst māņticīga maģija, tomēr Bībeles teksts mūs informē, ka Jēkabs rīkojās dievišķā vadībā (1. Moz. 31:11, 12). Turklāt zinātniskie pētījumi liecina, ka Jēkaba metode varēja atbilst mūsdienu ģenētikas likumiem. Galu galā Jēkabs kļuva “ļoti bagāts” (1. Moz. 30:43). Šis izteiciens atgādina par Jēkaba lomu Lābana bagātības (1. Moz. 30:30). Šī atbalss starp šiem diviem Jēkaba un Lābana bagātības novērtējumiem liecina, ka Jēkabs tagad ir kļuvis turīgāks par Lābanu un ka viņa labklājība ir iegūta no Lābana labklājības, kas bija Dieva svētības rezultāts viņa labā (1. Moz. 30:27).

TREŠĀ DAĻA — PRAKSE

Kontrastējošie dvīņi. Kontrastā starp Jēkabu un Ēsavu ir iezīmētas divas mentalitātes. Apspriediet ar klasi divas psiholoģijas un divus dzīves veidus, kas iezīmējas šajos divos Bībeles tēlos. Kāpēc Jēkaba pārstāvētais cilvēku veids ir tas, kas ir Dievam tīkams? Vai visas Ēsavam piemītošās īpašības (laba ēdiena baudīšana, sports, spēks, tēva mīlestība) ir mazāk vērtīgas nekā tās, ko ciena Jēkabs (iekšēja meditācija, maigums, mātes mīlestība)?

Bētele un Bābele. Izlasiet 1. Mozus 11:1–9 un 1. Mozus 28:10–22. Salīdziniet abus veidus, kā tuvoties Dievam. Kāda ir atšķirība starp Bēteli — “Dieva namu”, kas nozīmē atrašanos Dieva namā, un Bābeli — “Dieva durvīm”, kas nozīmē atrašanos pie Dieva durvīm? Kur jūs ierindojat mūsu civilizāciju un kāpēc?

Jēkaba reliģija. Kāda ir jūsu motivācija, maksājot desmito tiesu? Kāpēc jūs ievērojat Dieva baušļus? Kā jūs saistāt savu paklausību Dievam ar savām attiecībām ar Viņu? Pieņemsim, ka jūs zaudējat darbu savas uzticības sabata bauslim dēļ. Kā jūs joprojām spētu dot desmito tiesu?

Jēkabs–Israēls

Galvenās rakstvietas: 1. Mozus 32:28

Studiju fokuss: 1. Mozus 32–35; Hoz. 12:3, 4; Jer. 30:5–7.

PIRMĀ DAĻA — PĀRSKATS

Ievads: Jēkabs tagad ir brīvs no Lābana. Ar Dieva svētību Jēkabs ir kļuvis bagāts. Šķiet, ka viņš beidzot ir laimīgs — viņš ir sasniedzis savu mērķi un dodas mājup uz Kānaānu. Tomēr Jēkabs ir ļoti noraizējies par savu nākotni Kānaānā un par draudiem, ko rada viņa brālis. Tieši šajā brīdī Dievs izvēlas vērsties pie Jēkaba. Šī neparastā konfrontācija radikāli mainīs Jēkaba raksturu. Tās rezultātā Jēkabs tiek pārdēvēts par Israēlu. Jēkaba sastapšanās ar Dievu Pniēlā atbilst iepriekšējai sastapšanās reizei Bētelē. Abi stāsti atbalso viens otru vārdos, struktūrā un tēmās. Bētele sākas saulrietā, bet Pniēla beidzas saullēktā ar lieliskas nākotnes izredzēm. Pēc cīkstēšanās visas nakts garumā Jēkabs beidz satikšanos ar svētību un jaunu vārdu. Viņš ir piedzīvojis personisku tikšanos ar mīlestības Dievu un ir palicis dzīvs. Tā rezultātā Jēkabs spēj pazemīgi un ar mīlestību uzlūkot ienaidnieka, sava brāļa Ēsava, seju. Tad Jēkabs pievēršas savai ģimenei un stājas pretī netaisnībai tajā — Dīnas izvarošanai, viņa dēlu pastrādātajām slepkavībām un, visbeidzot, elkdievībai, kas joprojām valda viņa mājsaimniecībā.

Mācību stundas tēmas:

1. **Jēkaba ciešanas.** Jēkaba bēdas pirms ierašanās Apsolītajā zemē ietver mācību par paļaušanos uz Dievu un liecina par Dieva tautas eshatoloģiskajām ciešanām, kas būs gala laikā.
2. **Cīņa ar Dievu.** Jēkaba konfrontācija ar Dievu piespieda viņu konfrontēt ar sevi un mainīties. Viņa konfrontācijā ir ietverta mācība par atgriešanās nozīmi.
3. **Brāļa seja.** Sastapšanās ar Dievu rezultātā Jēkabs spēj saskatīt Dieva vaigu sava brāļa sejā.

OTRĀ DAĻA — KOMENTĀRI

Jēkaba bēdu laiks

Jēkaba bēdu laiks (*tsarah*) iedvesmo pravieti Jeremiju par Israēla baidīto stāvokli trimdā (Jer. 30:7). Tomēr ārpus šī konkrētā notikuma pravieša valoda skaidri norāda, ka viņa prātā ir eshatoloģiskā Kunga diena nākotnē (*sal. Cef. 1:14–18*). Daniēls to pašu izteicienu, kas attiecas uz “postu”, “bēdām” (*tsarah*), attiecina uz laiku beigām (*Dan. 12:1; sal. ar Mt. 24:15, 21*).

Jēkaba bēdām ir divi iemesli. Pirmais ir horizontāls un ir saistīts ar viņa brāli. Otrais iemesls ir vertikāls un attiecas uz Dievu. Jēkaba pirmās bažas ir saistītas ar brāli, kuram pretī viņš sūta divus vēstnešu pulkus. Šī iniciatīva ir stratēģiska operācija, lai pasargātu otru pulku: gadījumā, ja pirmajam pulkam uzbruks, otram pulkam būs laiks aizbēgt. Jēkabs nolemj sūtīt “divus vēstnešu pulkus” pie Ēsava. Jēkabs nosauc abus sūtņu pulkus vienā un tai pašā vārdā — *makhaneh*, “pulki” (1. Moz. 32:7 [8]). Jēkabs saprot, ka, lai atjaunotu savas attiecības ar Dievu, viņam ir jāatjauno attiecības ar brāli.

Līdzīgi kā viņa vectēvs Ābrahāms, arī Jēkabs lūdz Dieva palīdzību. Jēkabs vērsas ar savu lūgumu tikai pie Dieva, jo Dievs ir tas, kurš pavēlēja viņam atgriezties Kānaānā (1. Moz. 32:9), tas pats Dievs, kurš apsolīja nodrošināt viņam pēcnācējus (1. Moz. 32:12). Jēkabs atsaucas uz Dieva žēlastības brīnumu (1. Moz. 32:10). Divi ebreju valodas vārdi

khesed (“žēlastība”) un *’emet* (“patiesība”) ir tie paši vārdi, kurus Ābrahāma kalps lietoja, kad viņš slavēja Dievu par to, ka tas ir uzklausījis viņa lūgšanu (1. Moz. 24:27). Pēc lūgšanas Jēkabs uzceļ nometni pārnakšņošanai. Tomēr pirms gulētiešanas Jēkabs atkal rīkojas. Tādējādi teksts visu laiku mijās starp lūgšanu un rīcību. Tā kā Jēkabs nav naivs un viņa ticība nepadara viņu pasīvu, viņš parūpējas par savas nometnes drošību. Jēkabs organizē dāvanu vilni pēc viņa, kas jānogādā Ēsavam, lai viņu “nomierinātu” (1. Moz. 32:20). Ebreju valodas darbības vārds *kpr*, “nomierināt”, nozīmē “izpirkt”. Saistība ar tādiem vārdiem kā *minkhah*, “dāvana”, kas attiecas uz upuri (3. Moz. 2:1–14), un *nasa’ panim*, “piedot” vai “pieņemt”, liecina par reliģisku perspektīvu. Jēkabs, cenšoties samierināties ar brāli, domā par savu pagātnes izlīgumu ar Dievu (1. Moz. 32:22–32) (*sal. Mt. 5:23*).

Cīņa ar Dievu

Jēkabs paliek vienatnē, jo gara mokās viņš vēlas lūgt Dieva iejaukšanos un aizsardzību. Kamēr viņš lūdz, viņam tuvojas “Vīrs / Cilvēks” (*latv. “kāds”*, 1. Moz. 32:24). Jēkabs, domādams, ka viņam uzbrūk ienaidnieks, sāk cīnīties ar šo cilvēku par savu dzīvību. Anonīmais apzīmējums “Cilvēks” norāda uz šīs personas noslēpumaino identitāti. Jēkabs identificēs šo cilvēku kā Dievu (1. Moz. 32:30), tāpat kā to darīs pravietis Hozeja (*Hoz. 12:3, 4*). To pašu valodu izmantos Jesaja, aprakstot Cietošo kalpu (*Jes. 53:3*). Tas, ka Dievs pieņem cilvēka veidolu, lai sazinātos ar cilvēkiem, nav nekas nedzirdēts (*sk. 1. Moz. 18:1, 17; Soģu 6:11*). To pašu jēdzienu “cilvēks” lieto arī Daniēls, lai apzīmētu debesu Augsto priesteri (*Dan. 10:5; sal. ar Dan. 8:11*) un debesu “pulku vadoni” (*Dan. 8:11*), ar šo vārdu apzīmējot pašu Kungu (*Joz. 5:14, 15*).

Informācija par to, ka šis Cilvēks (Dievs) neuzvarēja, norāda uz svarīgu teoloģisku mācību par Dievu Viņa attiecībās ar cilvēkiem. Dieva “vājums” Viņa konfrontācijā ar cilvēkiem ir Viņa žēlastības un mīlestības izpausme un Viņa iemiesošanās noslēpums, lai glābtu cilvēkus. Iespaidu par vājumu uzreiz atspēko nākamais Cilvēka solis. Pietiek ar vienkāršu pieskārienu, lai radītu (kaulu) dislokāciju, kas liecina par pārcilvēcisku spēku. Triecienu vieta — “Jēkaba ciskas kauls” (1. Moz. 32:25), kas attiecas uz jostasvietu vai augšstilbu, ir eifēmisms, kas apzīmē vietu, kas saistīta ar dzimstību. Tādējādi dievišķais pieskāriens ir netieša svētība, kas norāda uz Jēkaba pēcnācējiem (1. Moz. 46:26, 2. Moz. 1:5). Tas, ka Jēkabs tika sasists pa dzīvības orgānu, ir saistīts arī ar uztura aizliegumu ēst asinis. Jo dzīvība ir asinīs (1. Moz. 9:4). Tāpēc šī prakse ir vairāk nekā tikai atgādinājums par Jēkaba stāstu, tā atgādina arī šo Bībeles epizodi un līdz ar to arī tās teoloģiskās mācības. Tas arī pievērš gaļas ēdāju uzmanību dzīvības svētuma pamatprincipam.

Pravietis Hozejs interpretē Jēkaba cīņu ar Dievu kā lūgšanas pieredzi (*Hoz. 12:4*). Tā ir Jēkaba ticība, kas izskaidro viņa neatlaidīgo uzstājību (*Lk 11:5–8*). Tāpēc Jēkaba jaunais vārds ir “Israēls”. Skaidrojuma par “cilvēku” ir vairāki paradoksi: (1) Jēkabs ir cīnījies ar Dievu, un tomēr “cilvēks” paskaidro, ka Jēkabs cīnījies arī ar cilvēkiem; (2) vārds Israēls burtiski nozīmē “Dievs cīnās”, lai gan šis paskaidrojums apliecina, ka cīnās Jēkabs; (3) Jēkabs tikko ir saņēmis triecienu no “cilvēka”, kas izmežģījis viņam gūžas locītavu, un tomēr stāstījums paskaidro, ka Jēkabs ir tas, kurš uzvarēja.

Visi šie paradoksi sniedz svarīgu teoloģisku mācību: (1) Jēkaba attiecību kvalitāte ar Dievu ir atkarīga no viņa attiecību kvalitātes ar cilvēkiem (šajā gadījumā ar Ēsavu) un otrādi; (2) vārds Israēls, “Dievs cīnās”, atgādina Jēkabam, ka viņam ir jāmacās ļaut Dievam cīnīties par viņu (*sk. 2. Moz. 14:13, 14*). Jēkabs uzvarēs tiktāl, ciktāl viņš ļaus Dievam uzvarēt pār viņu, un Pāvils šo principu formulēs sekojoši: “Kad esmu nespēcīgs, tad esmu spēcīgs.” (2. Kor. 12:10). Jēkabs nosauc vietu, kur Dievs viņam ir parādījies, par “Pniēlu”, kas nozīmē “Dieva vaigs”. Šis vārds apzīmē Jēkaba personīgo pieredzi, proti, ka viņš sastapās ar Dievu un izdzīvoja. Ebreju valodā lietotais izteiciens “vaigu vaigā” nenozīmē,

ka Jēkabs patiešām fiziski redzēja Dieva seju. Šis izteiciens ir līdzvērtīgs tam, ka viņš redzēja "Kunga veidolu" (4. Moz. 12:8, JT), un drīzāk apraksta tiešas tikšanās ar Dievu pieredzi (5. Moz. 5:4).

Brāļa seja

Uz Ēsava nevēlēšanos pieņemt brāļa dāvanu (1. Moz. 33:9) Jēkabs atbild, nepārprotami saistot savas attiecības ar viņu ar savām attiecībām ar Dievu: "Tavu vaigu redzot, man bija, it kā es redzētu Dieva vaigu" (1. Moz. 33:10). Jēkabs ir redzējis "Dieva vaigu" (Pniēla) Ēsava sejā. Jēkaba pieredze ar Ēsavu ir otrā Pniēla — pirmā Pniēla, kas sagatavo otro Pniēlu. Jēkaba sastapšanās ar Dievu ir palīdzējusi viņam sastapties ar brāli, un izlīgums ar brāli ietekmēs viņa attiecības ar Dievu. Jēkabs ir sapratis, ka viņa mīlestība uz Dievu un mīlestība uz brāli ir atkarīgas viena no otras. Jēzus šo unikālo teolģisko mācību secina no Svētajiem Rakstiem:

"Tev būs Dievu, savu Kungu, mīlēt no visas sirds un no visas dvēseles, un no visa sava prāta. Šis ir augstākais un pirmais bauslis. Otrs tam līdzīgs ir: tev būs savu tuvāku mīlēt kā sevi pašu. Šinīs abos baušļos ir saņemta kopā visa bauslība un pravieši." (Mt. 22:37–40).

TREŠĀ DAĻA — PRAKSE

Jēkaba ciešanas. "Kā sentēvs visu nakti cīnījās, lai tiktu atbrīvots no Ēzava rokas, tā taisnie dienām un naktīm sauks uz Dievu, lai kļūtu brīvi no ienaidniekiem, kuri tos ielenks." (Elēna G. Vaita, *Sentēvi un pravieši*, 201. lpp.). Kā Jēkaba bēdu pieredze darbojas kā cerības pravietojums attiecībā uz pēdējiem laikiem? Kādu brīdinājumu un iedrošinājumu mēs varam mācīties no Jēkaba ciešanām, kas var palīdzēt mums pārvarēt bēdu laiku? Vai jums personīgi kādreiz ir bijusi pieredze, kas līdzinājās bēdu laikam — periods, kurā jūs izmisīgi lūdzāties, bet no Dieva saņēmat, šķiet, klusumu? Kā jums izdevās tikt galā ar šīm ciešanām?

Cīņa ar Dievu. Vai atcerieties brīžus savā dzīvē, kad cīnījāties ar kārdinājumiem un šaubām? — kā šīs cīņas jūs tuvināja Dievam? Dalieties savā liecībā ar klasi. Kā Jēkaba drosmīgais paziņojums "Es tevi neatlaidīšu, iekāms Tu mani nesvētīsi" (1. Moz. 32:26) attiecas uz lūgšanu? Kāpēc "zaudēt" cīņā ar Dievu nozīmē uzvarēt cīņā? Kā cīņa ar Dievu var mainīt jūs uz visiem laikiem? Izlasiet un komentējiet Rom. 7:23–25. Kāpēc mums ir "jācīnās", un kāpēc cīņa ar Dievu ir tik grūta? Kāpēc nav iespējams uzvarēt pašiem? Izlasiet Efesiešiem 6:12.

Brāļa seja. Kāpēc un kā jūsu pieredze ar Dieva piedošanu palīdz jums piedot? Kāpēc mīlestība, cieņa un prieks par citas rases, kultūras vai reliģijas pārstāvja atšķirībām ir atkarīga no jūsu pieredzes, redzot pašu Dievu? Kāda rīcība pret brāli vai māsu var dot iespēju viņiem ieraudzīt Dieva seju?

Jāzeps — sapņu kungs

Galvenās rakstvietas: 1. Mozus 37:19

Studiju fokuss: 1. Mozus 37–41:36.

PIRMĀ DAĻA — PĀRSKATS

Ievads: Lai gan Jāzeps ir viens no Jēkaba dēliem, viņš izceļas kā viens no lielajiem sentēviem, līdzīgs Ābrahāmam, Īzākam un Jēkabam. Patiesībā Jāzeps aizņem vairāk vietas 1. Mozus grāmatā nekā jebkurš no trim sentēviem. Stāsti par Jāzepu kontrastē ar iepriekšējiem stāstiem par izvarošanu, slepkavību un prostitūciju. Atšķirībā no pārējiem sentēviem, kuri bieži paklupa un uzvedās nepareizi, Jāzeps paliek šķīsts un līdzcietīgs. Tāpat kā pravietis Daniēls, Jāzeps ir gudrs vīrs un pravietis. Viņš ir gudrs vīrs, kurš rīkojas saprātīgi un atrod pareizos risinājumus politikas un ekonomikas problēmām, bet viņš ir arī pravietis, kurš saņem Dieva atklāsmes, lai tās darītu zināmas Viņa tautai. Jāzeps ne tikai saņem sapņus no Dieva, bet viņš spēj arī iztulkot citu cilvēku sapņus, sākot no cietuma līdz pat faraona galmam. Jāzeps pārstāv taisnīgu cilvēku *par excellence*. Viņš pārdzīvo noziegumus, krāpšanu un vardarbību. Dievs uzvar ļauno rīcību un slazdus, kas vērsti pret Jāzepu, un izmanto tos, lai īstenotu savus plānus. Patiesībā Dievs visas ļaunās darbības pārvērš par iespēju virzīt Jāzepu uz priekšu. Katru reizi Jāzeps izkļūst lielāks, vai tas būtu no bedres, no verdzības, no cietuma vai faraona tiesas. Dieva svētība Jāzepam nav tikai viņa laime. Caur Jāzepu piepildās Dieva svētība Ābrahāmam (*sal. ar 1. Moz. 12:3; 1. Moz. 22:18*). Caur Jāzepu tiks svētīta un glābta ne tikai Israēla dzimta, bet arī visas tautas.

OTRĀ DAĻA — KOMENTĀRI

Jāzēpa sapņi

Tas, ka Jāzeps saņem sapņus no Dieva, pazemo viņa brāļus; sapņi ir dievišķa zīme, kas apliecina Jāzēpa “garīgo” pārkūmu. Kad Jāzeps stāsta brāļiem savus sapņus naivā vēlmē dalīties ar tiem mīklainajā atklāsmē, tie ir aizkaitināti un vēl vairāk viņu ienīst. Brāļu pieaugošo dusmu iemesls ir tas, ka viņi ir pārāk skaidri sapratuši pirmā sapņa nozīmi (1. Moz. 37:8). Kā gani un cilvēki, kas pārtiek no zemes, viņi izprot kūlīšu nozīmi, kas norāda uz pārtikas pamatproduktu ražošanu. Tas, ka viņu kūlīši noliecas brāļa kūlīša priekšā (1. Moz. 37:7), liecina, ka viņi kādreiz būs ekonomiski atkarīgi no brāļa un šai ziņā pat rīkosies kā viņa kalpi. Sapņu atkārtošanās ar vienu un to pašu vēstījumu apstiprina vēstījuma patiesumu un ir zīme, ka šie sapņi nāk no Dieva (1. Moz. 41:32). Jēkabs interpretē saules, mēness un 11 zvaigžņu simbolus, kas attiecīgi attiecas uz tēvu (viņu pašu), māti (viņa sievu) un viņa 11 dēliem (1. Moz. 37:10). Tādējādi Jēkabs saprot, ka sapņi attiecas uz viņa ģimeni un ka kādu dienu viņi visi nolieksies Jāzēpa priekšā. Lai gan Jēkabs pārmet Jāzepam (1. Moz. 37:10) vai vismaz izliekas, ka pārmet (jo viņš ir pārējās ģimenes klātbūtnē), Jēkabs ir neizpratnē par sapni. Viņš slepeni pārdomā to un vēlas redzēt tā piepildījumu (1. Moz. 37:11).

Tomēr brāļi ir greisirdīgi un uztraukušies (1. Moz. 37:11), jo jūt, ka sapnis viņiem nes draudīgu vēsti. Tāpēc Jāzēpa brāļi izmanto pirmo izdevību, lai tiktu vaļā no sapņotāja. Šāda iespēja rodas, kad Jēkabs sūta Jāzepu apciemot viņa brāļus uz lauka. Kad brāļi ierauga Jāzepu, viņi ir satraukti vēl pirms viņš ir atnācis, jo saprot, ka šī ir viņu iespēja nogalināt Jāzepu (1. Moz. 37:18). Brāļu daudzie pamudinājumi (1. Moz. 37:20) atgādina Bābeles vīru daudzos pamudinājumus (1. Moz. 11:3, 4), kas liecina par līdzīgu mentalitāti un attieksmi. Tāpat kā Bābeles vīri, arī brāļi ieņem Dieva vietu un vēlas noteikt

savu un sava brāļa likteni. Brāļi vēlas nogalināt Jāzepu nevis tāpēc, ka viņš ziņo tēvam, vai tāpēc, ka viņi ir greisirdīgi uz viņu, bet gan viņa sapņu dēļ. Ebreju valodas izteiciens, ko brāļi lieto, lai viņu raksturotu, ir ironisks — *ba'al hakhalomot*, kas tiek tulkots kā “sapņotājs” (1. Moz. 37:19) — burtiski nozīmē “sapņu meistars”.

Un tomēr tas, ko viņi iecerēja kā izsmieklu, kļūs pravietisks, jo Jāzeps patiešām kļūs par sapņu skaidrošanas ekspertu. Lai gan Jāzeps ir vientuļš un saskaras ar briesmām, ik uz soļa viņa grūtībās kāds negaidīti iejaucas viņa labā. Kad brāļi plāno viņu nogalināt, Rūbens pierunā brāļus tā vietā iemest viņu bedrē. Kad viņš tiek iemests bedrē, gaidot, kad viņu nogalinās, Jūda pārlicina brāļus tā vietā viņu pārdot garāmejošai karavānai. Brāļi vēlas nogalināt Jāzepu, jo jūtas apdraudēti viņa sapņu dēļ (1. Moz. 37:20). Viņu plāns ir nogalināt Jāzepu un pēc tam iemest viņa liķi bedrē (1. Moz. 37:20). Aina, kurā brāļi sēž, lai baudītu maltīti, kamēr Jāzeps guļ tukšā bedrē bez ūdens (1. Moz. 37:24), ironiski paredz pretēju situāciju, kurā Jāzeps ir labi paēdis, kamēr viņa brāļi ir izsalkuši un viņiem draud bada nāve (1. Moz. 42:2, 33; 1. Moz. 43:1, 2; 1. Moz. 44:1; 1. Moz. 45:17, 18). Tehniskais izteiciens “paceļot savas acis, viņi ieraudzīja...” (1. Moz. 37:25) iezīmē sagaidāmo Dieva iejaukšanos, lai glābtu (skat. 1. Moz. 18:2 un 1. Moz. 22:13). Karavānas redzamība paredz Jāzepa glābšanu. Tas, ka karavāna parādās tieši tajā brīdī, patiešām ir liktenīgi.

Jūda ir vienīgais, kurš veiksmīgi rīkojas Jāzepa vārdā pret viņa brāļiem. Kamēr Rūbens var tikai “dzirdēt” savus brāļus, kas plāno nogalināt Jāzepu, Jūdu “dzird” viņa brāļi, kurus viņa argumenti pārlicina. Kamēr Rūbens var tikai aizkavēt nogalināšanu, Jūda spēj izglābt Jāzepu no brāļu rokām un uzsākt procesu, kas novedīs ne tikai pie pašreizējās Jāzepa glābšanas, bet arī pie Jēkaba ģimenes un visas Ēģiptes glābšanas nākotnē.

Jūda, Jāzeps un Mesija

Pēc Jāzepa pārdošanas Jūda vairs nejūtas ērti, dzīvojot kopā ar brāļiem, un dod priekšroku norobežoties no viņiem. Jūdas nesaskaņas ar brāļiem, domājams, bija sākušās jau agrāk, kad viņš izmantoja radniecības argumentu pret brāļiem (“viņš taču ir mūsu brālis un mūsu miesa”), lai neļautu viņiem nogalināt Jāzepu (1. Moz. 37:27). Jūdas sirdsapziņa vienmēr ir spēcīga un aktīva, par ko vēlāk liecina viņa lūgums par Benjamīnu (1. Moz. 44:18–34). Turklāt frāze, kas apraksta Jūdu kā tādu, kas “aizgāja” (1. Moz. 38:1, JT), sasauca ar Jāzepa aprakstu kā tādu, kurš “novests” uz Ēģipti (skat. 1. Moz. 37:25, 35; 1. Moz. 39:1).

Šī paralēle liek domāt, ka Jūdas “nošķiršanās” kaut kādā veidā bija līdzīga Jāzepa stāvoklim, jo pēdējais tiek aizvests uz Ēģipti. Tāpēc stāsts par Jūdas sakariem ar savu vedekli Tamāru, kas seko uzreiz pēc Jāzepa pārdošanas un ierašanās ēģiptieša Potifara namā (1. Moz. 38:1), pieder pie notikumu secības. Ne tikai hronoloģiski 38. nodaļā aprakstītie notikumi seko 37. nodaļā aprakstītajiem notikumiem, kā to skaidri norāda ievadvārdi “šīnī laikā” (1. Moz. 38:1), abām nodaļām ir arī kopīgas lingvistiskas un tematiskas paralēles: tie paši vārdi “zināt” (1. Moz. 37:32, latviski “aplūko”) un “pazīstī” (1. Moz. 38:25), un tā pati atsauce uz jaunu “āzīti” (1. Moz. 37:31; 1. Moz. 38:17). Vēl svarīgāk ir tas, ka abas rakstvietas sniedz vienu un to pašu fundamentālo teoloģisko mācību: tie liecina par to pašu aizgādības spēku, kas pārspēj cilvēku ļauno rīcību Viņa ļaužu labā. Jūdas ļaunā rīcība tiek pārvērsta par pozitīvu notikumu, kas noved pie Israēla glābšanas. Jūdas un Tamāras netiklās seksuālās attiecības beigsies ne tikai ar bezbērnu Tamāras glābšanu, no viņas nāks Dāvida un līdz ar to arī Israēla Mesijas, pasaules Glābēja, priekštecis.

Ēģiptiešu sapņi

Kad Jāzeps tiek norīkots uzraudzīt cietumniekus, viņš tiek ar faraona dzērienu devēju un maiznieku, kurus nomāc sapņi, kurus viņi nesaprot (1. Moz. 40:1–8). Jāzeps sapņus interpretē kā pareģojumus par to, kas ar viņiem notiks nākotnē: dzērienu devēja sapnis

nozīmē, ka viņš tiks atjaunots savā iepriekšējā amatā (1. Moz. 40:9–15), savukārt maiznieka sapnis nozīmē, ka viņš tiks pakārts (1. Moz. 40:16–19). Nodaļa beidzas ar ziņojumu par šo sapņu piepildījumu (1. Moz. 40:20–23), tādējādi apstiprinot sapņu patiesumu un Jāzepa pareizo interpretāciju.

Pēc diviem augstāko virsnieku sapņiem arī faraonam ir divi sapņi, kurus neviens nespēj izskaidrot (1. Moz. 41:1–7). Dzērienu devējs, kurš pēkšņi atceras Jāzepu, iesaka viņu faraonam (1. Moz. 41:8–13). Notiek tas pats scenārijs kā iepriekš. Tāpat kā abos iepriekšējos gadījumos, faraons izstāsta savus sapņus Jāzepam (1. Moz. 41:14–24), kurš tos interpretē kā dievišķu vēsti par Ēģiptes ekonomisko nākotni un attiecīgi konsultē ķēniņu (1. Moz. 41:25–36). Faraons, pārsteigts par Jāzepa gudrību, paaugstina Jāzepu amatā un uztic viņam valsts pārvaldi (1. Moz. 41:37–46). Jāzeps pārvalda savākto labību un organizē pasaules ekonomisko izdzīvošanu (1. Moz. 41:47–57).

TREŠĀ DAĻA — PRAKSE

Jāzepa sapņi. Izlasiet un pārrunājiet Jeremijas 28:8, 9. Kāpēc patiesība cilvēkiem vienmēr ir draudīga? Kādas reakcijas jums rodas, lasot kādu fragmentu no Svētajiem Rakstiem un Elenas Vaitas rakstiem, kas jūs satrauc un izaicina jūsu izvēli vai uzskatus? Kādus kritērijus jūs izmantosit, lai noteiktu, ka pravietis runā patiesību? Atrodiet savā dzīvē stāstus, kuros sāpīga pieredze ir novedusi pie svarīga atklājuma vai jauna notikuma ar pestījošu nozīmi. Piemērojiet šo novērojumu Jēzum Kristum — pārrunājiet, kā un kāpēc krusts bija nepieciešams cilvēces glābšanai.

Jūda, Jāzeps un Mesija. Pārrunājiet ar klasi saikni starp Jūdas glābšanu Jāzepam un Jūdas attiecībām ar Tamāru, kas noveda pie Mesijas dzimuma. Ko mums māca paralēles starp šiem diviem stāstiem par Dieva darbības veidu vēsturē un cilvēku eksistencē? Pārdomājiet savu dzīvi: Kādas neveiksmes un cīņas jūsu pagātnē Dievs ir izmantojis savai godībai? Ko šī pieredze jums māca par Dievu? Kā šī pieredze palīdz jums cīņās un šaubās, ar kurām jūs saskaraties pašlaik?

Ēģiptiešu sapņi. Kādas misioloģiskas mācības mēs varam gūt no Jāzepa piemēra cietumā? Kādu saziņas metodi Jāzeps izmanto attiecībās ar ieslodzītajiem un faraonu? Kāpēc ir svarīgi liecināt pasaules vadītājiem? Kādu garīgu vēstījumu mēs varam sniegt, izmantojot sava darba kvalitāti?

Jāzepe — Ēģiptes princis

Galvenās rakstvietas: 1. Mozus 41:41

Studiju fokuss: 1. Mozus 41:37–45:28, Rom. 5:7–11.

PIRMĀ DAĻA — PĀRSKATS

Ievads: Jāzepe ne tikai izskaidro faraonam sava sapņa nozīmi, kas attiecas uz Ēģiptes valsts nākotnes politisko un ekonomisko problēmu, bet sniedz faraonam arī risinājumu. Jāzepe neaprobežojas tikai ar Dieva plānu atklāšanu. Viņš arī nav pasīvs, gaidot, kad Dievs izdarīs vēl vienu brīnumu. Jāzepe ierosina faraonam iecelt “uzticamu un gudru vīru” (1. Moz. 41:33), kas vadītu sarežģīto sagatavošanās darbu badam. Tie paši vārdi tiek izmantoti, lai raksturotu gudrību, ko Dievs dod Salamanam (1. Kēn. 3:12), lai palīdzētu viņam pārvaldīt valsti (1. Kēn. 3:9). Tikai dievišķa vadība varēja palīdzēt atrisināt gaidāmo problēmu. Papildus šai garīgajai mācībai Jāzepe sniedz ekonomikas kursu un sniedz konkrētu informāciju par metodi un stratēģiju, kas nepieciešama, lai palīdzētu Ēģiptei pārdzīvot badu. Tādējādi faraons saprot, ka Jāzepe nav tikai sapņotājs, viņš ir arī praktiskas gudrības cilvēks, kurš zina, ko darīt, kā arī rīcības vīrs, kurš var īstenot pareizo stratēģiju, lai glābtu valsti.

Tad faraons nolemj iecelt Jāzepu par atbildīgo pār visu Ēģiptes valsti un dod viņam visas šim nolūkam nepieciešamās pilnvaras. Pēc visiem pārbaudījumiem, ko Jāzepam nācās pārciest, šim veiksmes stāstam vajadzētu raisīt apbrīnu par Jāzepu kā varoni. Tomēr Bībeles stāsta centrā nav Jāzepe. Laimīgās beigas nav par panākumiem, bet gan par grēku nožēlu, piedošanu un Dieva neredzamo klātbūtni vēstures gaitā.

OTRĀ DAĻA — KOMENTĀRI

Jāzepe, Ēģiptes vezīrs

Tas, ka Jāzepe izcilajai gudrībai ir nozīme faraona lēmumā iecelt viņu par zemes vezīru, atbilst ēģiptiešu paradumam izraudzīties vezīrus, priekšroku dodot gudriem cilvēkiem (sk., piemēram, Ptahhotepu un Kagemni, kuri bija vezīri un kuriem tiek piedēvēti izcili gudrības literatūras darbi). Viņa valdīšanas joma — visa Ēģiptes zeme (1. Moz. 41:41) — liek domāt, ka Jāzepe ir iecelts par jauno vezīru.

Ēģiptes vēsturē ir daudz liecību par gadījumiem, kad bija ārzemju un pat ebreju vezīri. Vezīram bija ievērojami pienākumi: viņš bija administrators, kas atbildēja par tiesvedību un zemes pārvaldīšanu. Tas, ka Jāzepe ir iecelts visas zemes pārvaldībā, apstiprina, ka šis vezīrs pieder pie Vidējās valsts vai Otrā starpposma perioda, kad amatpersonu varēja izvēlēties, pamatojoties uz viņa gudrības īpašībām (1. Moz. 41:39). Atšķirībā no citiem periodiem, Otrā starpposma periodā, kad valdīja hiksi, vezīri bija visspēcīgākie un nodrošināja vislielāko stabilitāti, neraugoties uz īso valdīšanas laiku.

Faraona varas piešķiršanas Jāzepam apraksts atbilst Ēģiptes kontekstam. “Zīmoga gredzens” (1. Moz. 41:42), kas ebreju tekstā tiek saukts *tabba’at*, apzīmē ēģiptiešu zīmogu jeb zīmogredzenu, *djeba’ot*, kas ir atvasinājums no vārda *djeba’*, kas nozīmē “pirksts”, atsaucoties uz tā novietojuma ap pirkstu. Šis zīmogredzens dod Jāzepam pilnīgu varu parakstīt visus oficiālos dokumentus ķēniņa vārdā. Ebreju termins *shes*, kas apzīmē “vieglbalta lina drānas” (1. Moz. 41:42, JT), ir ēģiptiešu vārds, kas attiecas uz lina audumu, kas bija galvenais apģērbam izmantotais audums senajā Ēģiptē. Ķēde ap Jāzepe kaklu (1. Moz. 41:42) attiecas uz apkakli, uz kuras bija piekārts Maata simbols, taisnīguma simbols, kas raksturoja “vezīra” (turku vārds, kas atvasināts no arābu valodas), valsts galvenā ministra, funkciju. “Otrā” pakāpe (1. Moz. 41:43) ir apliecināta Senajā

Ēģiptē kā vezīra tituls, kuru sauca par “ķēniņa otro”. Vezīra korteža, kurā kāds brauc ar ratiem, pirms kuriem cilvēki sauc, lai pievērstu uzmanību viņa braukšanai (1. Moz. 41:43), arī ir ēģiptiešu paraža. Vārds *‘abrek* (parasti tulkojams kā “locīt ceļus”), kas lietots mūsu tekstā, nav ebreju, bet gan ēģiptiešu vārds. Ēģiptiešu valodā vārds *‘abrek* nozīmē “pievērst uzmanību”, “atbrīvot ceļu” (NIV). Turklāt faraons dod Jāzepam goda vārdu, lai atzīmētu īpašo izcilību, kas ir saistīta ar viņa jauno amatu. Ēģiptiešu vārds, ko Jāzeps saņem, Safnatpaneahs (1. Moz. 41:45), atbilst šādai ēģiptiešu valodas transliterācijai: *djfn t’ pw ‘nkh*, kas nozīmē “zemes pārtika, tā ir dzīve”.

Šis lasījums ne tikai atbilst pašreizējai situācijai, bet arī tā laika senās Ēģiptes vēsturiskajam kontekstam, jo vārda sākuma daļas *djfn* (pārtika) lietojums ir apliecināts trīspadsmitās un četrpadsmitās dinastijas augstu amatpersonu vārdos, kas bija tieši pirms hiksū valdīšanas. Faraons dod Jāzepam arī ēģiptiešu sievu, “Onas priesteru”, vienas no prestižākajām reliģiskajām figūrām Ēģiptē, meitu (1. Moz. 41:45). Jāzeps tagad ir labi pieņemts visās ēģiptiešu sabiedrībās un var apmeklēt visas Ēģiptes vietas (1. Moz. 41:45, 46).

Jāzeps satiek savus brāļus

Pēc 20 gadiem Jāzeps atkal tiekas ar saviem brāļiem. Kad Jāzeps pēdējo reizi redzēja savus brāļus, viņam bija 17 gadi, 30 gadus viņš kļuva par Ēģiptes vezīru, un tagad, vēl septiņus gadus vēlāk, sākoties badam, viņam ir 37 gadi. Tieši tad piepildās viņa sapņi par tēvu un brāļiem, kas noliecās viņa priekšā (1. Moz. 37:7–10). Jāzēpa sapņu piepildīšanās norisinās trīs posmos, jo Jāzēpa brāļi apmeklē Ēģipti un trīs reizes tiekas ar Jāzēpu. Pirmā tikšanās notiek tikai ar desmit Jāzēpa brāļiem (1. Moz. 42), tiem, kas apšaubīja viņa sapņus un ienīda viņu šo sapņu dēļ (1. Moz. 37:8, 19). Tagad viņi pirmo reizi noliecas Jāzēpa priekšā (1. Moz. 42:6). Otrā tikšanās notiek ar Jāzēpa desmit brāļiem un Jāzēpa jaunāko brāli Benjamīnu (1. Moz. 43–45); viņi visi divreiz paklanās Jāzēpa priekšā (1. Moz. 43:26, 28). Trešā tikšanās notiek ar Jēkabu, kurš pirmo reizi ierodas Ēģiptē (1. Moz. 46–47).

Jāzeps atklāj savu identitāti

No brīža, kad 17 gadus vecais Jāzeps pirmo reizi stāsta savus sapņus brāļiem un tēvam, līdz brīdim, kad 39 gadus vecais Jāzeps atklāj sevi saviem brāļiem, ir pagājuši divdesmit divi gadi. Darbības vārds “atklāties / darīt sevi zināmu” (latv. “devās pazīstams”) satur slēptu norādi uz Dievu. Vienīgais cits gadījums, kad Vecajā Derībā sastopama šī darbības vārda forma, attiecas uz Dieva atklāsmi Mozum (4. Moz. 12:6). Šīs formas lietojums norāda, ka, darot sevi pazīstamu saviem brāļiem, Jāzeps būs līdzeklis, caur kuru Dievs viņiem atklās Sevi.

Jāzeps droši vien ir pamanījis viņu izbailes un samulsumu par savu atklāsmi, ka viņš ir viņu brālis, jo viņš atkārtoto otro reizi: “Es esmu Jāzeps” (1. Moz. 45:3, 4). Brāļi ir noraižējušies. Iespējams, viņiem pat ir šaubas par Jāzēpa apgalvojumu, jo viņš nesniedz nekādu plašāku informāciju par to, ko viņi viņam jau ir teikuši. Tas viss šķiet aizdomīgi, jo īpaši ņemot vērā neseno pieredzi, kas viņiem ir bijusi ar šo cilvēku. Viņi ir noraižējušies par savām dzīvībām. Tāpēc Jāzeps atkārtoto otro reizi: “Es esmu Jāzeps,” bet šoreiz viņš ir precīzāks un pievieno informāciju, ko nezina neviens, izņemot brāļus: “Jūs brālis, kuru jūs pārdevāt uz Ēģipti.” (1. Moz. 45:4). Tad viņš piebilst, ka tas bija Dievs, kas viņu uz šejieni “sūtījis”. Dievs sūtīja viņu pirms viņa brāļiem ar konkrētu mērķi: “Lai jums saglabātu dzīvību.” (1. Moz. 45:5). Jāzeps norāda, ka viņiem bija nepieciešams viņu pārdot, lai nodrošinātu savu izdzīvošanu. Tādējādi brāļi domāja, ka viņi ir pārdevuši savu brāli, lai gan patiesībā Dievs bija tas, kurš vadīja šo notikumu.

Apzīmējumā “faraona tēvs” (1. Moz. 45:8) atspoguļojas ēģiptiešu tituls *itf-ntr*, kas burtiski nozīmē “Dieva tēvs”, kas attiecas uz faraonu kā dievu. Jāzeps nelieto šo izteicienu, kāds tas bija ēģiptiešu valodā, baidoties, ka tas izklausīsies zaimojošs viņa brāļiem. Tas

bija priesteru tituls, ko lietoja augstākās amatpersonas, tostarp vezīri, piemēram, Ptahhoteps, Isezi vezīrs (2675. g. p.m.ē.). Otrs Jāzēpa tituls — “valdnieks pār visu Ēģiptes zemi” (1. Moz. 45:8) — attiecas uz viņa valdīšanu pār visu divu zemju (Augšēģiptes un Lejasēģiptes) valsti un atspoguļo citu ēģiptiešu titulu — *nb t3 wy*, “divu zemju kungs”, kas bija pastāvīgs oficiāls tituls, ko lietoja faraona vietnieks. Nemiet vērā, ka ebreju vārda *mitsrayim*, “Ēģipte”, dubultā forma atspoguļo divas Ēģiptes daļas. Jāzēpa uzsvars uz viņa statusu Ēģiptē ir apzināts: tas uzsver viņa ārkārtējo stāvokli, tādējādi atgādinot brāļiem par sapni, kurā viņš bija attēlots kā valdnieks, kuram visi (arī viņa tēvs) paklanās (1. Moz. 37:9). Atsaucoties uz sapni, Jāzēps izmanto šī sapņa piepildījumu kā netiešu argumentu par Dieva providenci.

TREŠĀ DAĻA — PRAKSE

Jāzēps, Ēģiptes vezīrs. Salīdziniet Jāzēpu un Daniēlu kā valstsvīrus. Kādā veidā šie divi vīri kalpo par paraugu dievbijīgiem cilvēkiem, kas iesaistās politikā? Kādas ir Jāzēpa īpašības salīdzinājumā ar mūsdienu politiķiem? Kāpēc Septītās dienas adventistam mūsdienās būtu grūti kļūt par premjerministru? Kāda motivācija vadīja Jāzēpu kļūt par vadītāju? Kādas vadības mācības mēs varētu mācīties no Jāzēpa metodes? Klasē pārrunājiet šo mācību praktisko pielietojumu ģimenes dzīvē, darbā un draudzē.

Jāzēps satiek savus brāļus. Kāpēc un kā pravietojumu piepildīšanās ietekmē jūsu ētiskās izvēles? Pārrunājiet saistību starp to, kā jūs uzvedaties ikdienā, ar jūsu izpratni par beigu laiku. Kāpēc cerībai uz Dieva valstību vajadzētu iedvesmot to, kā jūs izturaties pret citiem? Pārrunājiet ar klasi Jāzēpa un viņa brāļu tikšanās ainu — iedomājieties, kādas sajūtas bija Jāzēpam. Kādām bija jābūt izjūtām, kad viņš redzēja, ka viņa priekšā noliecas viņa brāļi un tēvs? Kā jums vajadzētu izturēties pret saviem ienaidniekiem, kad redzat, ka viņi ir cietuši neveiksmi, bet jūs esat guvuši panākumus?

Jāzēps atklāj savu identitāti. Kādas mācības par izlīgumu mēs varam gūt no Jāzēpa attieksmes? Kā Jāzēps būtu reaģējis, ja viņa nožēlojamā situācija nebūtu izvēršusies tik labi?

Israēls Ēģiptē

Galvenās rakstvietas: 1. Mozus 47:27

Studiju fokuss: 1. Mozus 46–50, Apustuļu darbi 3:25, 26.

PIRMĀ DAĻA — PĀRSKATS

Ievads: Mozus grāmatas pēdējā nodaļa mūs aizved līdz patriarhālā perioda beigām, kad nomira Jēkabs un Jāzeps. Viss Jēkaba dzimums tagad atrodas trimdā Ēģiptē. Grāmatas pēdējie vārdi ir “zārks Ēģiptē”. Šķiet, ka glābšanas vēsturei nav laimīgu galu. Un tomēr šo grāmatas daļu visvairāk caurstrāvo cerība. Pie apvāršņa parādās Israēla kā Dieva tautas profils. Skaitlis “septiņdesmit”, kas veido Jēkaba namu (1. Moz. 46:27), brīdina lasītāju par šīs tautas garīgo likteni. Jēkabs svētī savus dēlus (1. Moz. 49:1–28) un pareģo nākotni par 12 Israēla ciltīm, un to, ka nākotnē nāks Mesija, kurš izglābs Israēlu un tautas (1. Moz. 49:10–12). Grāmatas pēdējie vārdi, kas sasaucas ar nāvi, patiesībā ir vārdi, kas norāda uz pestīšanas nākotni — tie paredz atgriešanos Apsolītajā zemē ar vārdiem, kas atbalso 1. Mozus grāmatas pirmos vārdus, iepazīstinot (lasītāju) ar radīšanas notikumu un Ēdenes dārza stādīšanu. Teoloģiskais pamatprincips ir tas, ka Dievs pārvērš ļaunu par labu (1. Moz. 50:20). Tā ir mācība, kurā Jāzeps dalās ar saviem brāļiem, lai viņus mierinātu un iedrošinātu (1. Moz. 50:21), bet vēl svarīgāk — lai atvērtu viņiem acis uz Dieva īstenoto pasaules glābšanu (1. Moz. 50:20).

OTRĀ DAĻA — KOMENTĀRI

Jēkaba svētība

Pēc tam, kad Jēkabs bija sapulcinājis savus dēlus (1. Moz. 49:1, 2), viņš svētīja tos vienu pēc otra, ievērojot viņu dzimšanas secību, sākot no vecākā dēla Rūbena līdz jaunākajam Benjamīnam (1. Moz. 49:3–27). Šīs svētības patiesībā ir pravietojumi, kas paredz nākotni (1. Moz. 49:1). Ebreju valodā lietotie vārdi *be'akharit hayyamim*, “pēdējās dienās” (1. Moz. 49:1), ir tehnisks izteiciens, kas bieži attiecas uz Mesiāniskā ķēniņa atnākšanu un eshatoloģisko pestīšanu (Jes. 2:2, Dan. 10:14). Tādēļ Jēkaba svētības teksts, kas virzās no viņa pirmā dēla Rūbena uz pēdējo dēlu Benjamīnu, ir caurvīts ar pravietiski-eshatoloģisku spriedzi.

Šī ir trešā reize 1. Mozus grāmatā, kad svētība tiek adresēta personu grupai. Pirmā kolektīvā svētība ir Dieva svētība Ādamam un Ievai (1. Moz. 1:28). Otrā ir Noasa svētība saviem trim dēliem (1. Moz. 9:24–27). Jēkaba svētība ir vairāk saistīta ar Noasa svētību, jo abas ir tēvišķas svētības un pat lāsti — abas satur konkrētus pravietojumus, kas atklāj dēlu turpmāko likteni. Abas svētības parādās jaunas ēras sākumā, un abas iezīmē jaunas rases pirmos soļus. Tāpēc Israēla svētībai ir universāls vēriens. Svētības noslēdzas ar norādi uz “divpadsmit Israēla ciltīm” (1. Moz. 49:28). Tā ir pirmā Bībelē minētā “divpadsmit cilšu” pieminēšana. Skaidrs, ka šeit ir aplūkots visa Israēla turpmākais liktenis ar tā neveiksmēm un panākumiem (*sal. ar 1. Moz. 49:1*).

Mesijas atnākšana

Izmantotie vārdi — “scepteris”, “likumdevējs” — norāda, ka pravietojuma priekšmets ir nevis cilts, bet ķēniņš. Šis pants, 1. Moz. 49:10, atbalsojas arī Bileāma pravietojumā (4. Moz. 24:17). Zvaigzne no Jēkaba Bileāma pravietojumā atbilst Jūdas lauvai Jēkaba pravietojumā. Turklāt mūsu rakstvieta ievieš laika elementu šajā valdīšanā (1. Moz. 49:10). Mesijas atnākšana ir ievietota Israēla vēsturē. Tomēr apstākļa saiklis *‘ad ki*, “līdz”, frāzē “līdz Šīlo” (latv. “iekāms tas Šīlo nāks”) nozīmē vairāk nekā tikai ierašanās brīdi. Ebreju valodā *‘ad ki* ne vienmēr norāda uz beigām, bet drīzāk uz

piepildījumu vai kulmināciju, izsakot to vispārākā pakāpē (1. Moz. 26:13; 1. Moz. 41:19). Tas nozīmē, ka Jūdas karaļnams sasniegs savu kulmināciju līdz ar Šilo atnākšanu. Šīs personas universālā dimensija ir paskaidrota nākamajos vārdos: “Viņam tautas klausīs.” (1. Moz. 49:10). Ievērojiet, ka vārds tautas ebreju tekstā ir daudzskaitlī (*‘amim*).

Šī valdnieka, kuram “tautas” ir paklausīgas, universālais vēriens liecina par mesiāniskas un pārdabiskas dimensijas personu. Vārds Šilo ir personas vārds, kā to norāda paralēle ar vārdu Jūda. Ebreju valodā šis vārds ir radniecīgs vārdiem *shalwah* vai *shalom* “miers”, abi ir sinonīmi (Ps. 122:7). Šī interpretācija ir apliecināta senākajos kristiešu un jūdu avotos un tās vērtība ir tā, ka tā atbilst mūsu fragmenta kontekstam (1. Moz. 49:11), kurā šī valdnieka atnākšana tiek saistīta ar mierpilnu valdīšanu (*sal. Jes. 9:5, 6; Mih. 5:5 [4]; Ef. 2:14*). Jēkaba svētības pēdējie divi panti Jūdai (1. Moz. 49:11, 12) apraksta Mesijas raksturu un misiju. Ebreju valodā vārds “ēzelis” parasti attiecas uz ēzeli, ko izmanto jāšanai (*Soģu 10:4*). Ēzelis norāda uz mieru un pazemību (pretstatā zirgam, kas norāda uz karu un augstprātību [*Sal. pam. 21:31*]). Šo pašu ķēnišķības un pazemības savienojumu izmanto Caharija, lai aprakstītu “pazemīgo” Dāvida dzimtas ķēniņu, kurš jās uz ēzeļa (*Cah. 9:9*) un valdīs pār visu pasauli “no vienas jūras līdz otrai jūrai un ... līdz pasaules galam.” (*Cah. 9:10*). Šis tēls mums atgādina Salamanu, kurš jāz uz sava tēva ēzeļa, lai norādītu, ka viņš ir svaidītais, patiesais Dāvida troņa mantinieks (1. Kēn. 1:38–48). Tāpat arī Jēzus rīcība, “atraisot” ēzeli, un Viņa jāšana uz tā norāda uz šo tradīciju (*Mk. 11:2–11*).

Citi “vīna” un “piena” tēli un to attiecīgās krāsas — sarkanā/acis un baltā/zobi — atgādina par dzīvības pārpilnību, mieru un drošību, kas piepildīs apsolīto zemi (4. Moz. 13:23, 27). Atsauce uz acīm un zobiem mūsu kontekstā, kas attiecas uz baudījuma pilnību, tātad ir domāta, lai norādītu uz dzīves intensitāti un pilnīgu mieru, kas būs raksturīgs Mesiāniskajai valstībai.

No ļaunuma uz labo

Kad Jāzēpa brāļi nāk pie Jāzēpa lūgt piedošanu (1. Moz. 50:17), Jāzēps mierina brāļus, ka viņš negrasās nodarīt tiem ļaunu. Viņa vārdi: “Nebīstieties” (1. Moz. 50:19) ir tie paši vārdi, ar kuriem Dievs mierināja Ābrahāmu par viņa nākotni (1. Moz. 15:1). Lai mazinātu spriedzi, Jāzēps nostāda sevi tajā pašā cilvēciskajā līmenī: “Vai tad es esmu Dieva vietā?” (1. Moz. 50:19). Ar tādiem pašiem vārdiem Jēkabs bija vērsies pie Rahēles, atbildot uz viņas sūdzību, ka viņai nav bērnu (1. Moz. 30:2). Tomēr Jāzēpa gadījumā tas ir citādāk. Ja Jēkabam šie vārdi bija viņa dusmu izpausme, tad Jāzēpam šie paši vārdi pauž viņa mīlestību pret brāļiem un ir domāti, lai nomierinātu viņu raizes.

Un, kad Jāzēps negaidīti atsaucas uz Dievu, viņš netieši norāda, ka dievišķā piedošana ir saistīta ar cilvēcisko piedošanu. Jāzēps pat atsaucas uz savu brāļu nodevību kā uz šīs piedošanas mehānismu: to, ko viņi “iecerējuši ļaunu darīt” “Dievs to ir par labu vērsis” (1. Moz. 50:20). Tas, ko Jāzēpa brāļi izdarīja un ko viņi pamatoti atzina par “ļaunu”, tika pārvērsts, lai “daudz ļaudis saglabātu dzīvus.” (1. Moz. 50:20). Jāzēps neaprobežojas tikai ar piedošanas piešķiršanu saviem brāļiem, viņš atņem tiem vainas sajūtu, jo viņu ļaunā rīcība izrādījās par labu. Tagad viņi var stāties Jāzēpa priekšā un stāties pretī nākotnei. Jāzēps viņus mierina ar tiem pašiem vārdiem, kas attiecas uz nākotni: “Nebīstieties” (1. Moz. 50:21; *sal. ar 1. Moz. 50:19*) un nobeidz ar apsolījumu, ka viņš nodrošinās viņus un viņu bērnus.

Pasaules glābšana

Ja Jēkabam tekstā ir minēts kaps, bet nav minēts zārks (1. Moz. 49:29), tad Jāzēpam tekstā ir minēts šķirsts, bet nav minēts kaps (1. Moz. 50:26). Jāzēps tika balzamēts, un tomēr viņš nav apglabāts, jo viņš cerēja uz Apsolīto zemi. Tādējādi Jāzēps nepavēl, lai viņa kauli pēc nāves tiktu apglabāti. Viņš vēlas, lai viņa kauli tiktu aiznesti uz Kānaānu kopā ar visu Israēla tautu. Pa to laiku viņš tiek “ielikts Ēģiptē šķirstā” (1. Moz. 50:26).

Ebreju valodā ir lietots noteiktais artikuls *ba'aron*, kas burtiski nozīmē īpašu “šķirstu”, tādējādi uzsverot to, ka šis šķirsts bija bez kapa.

Tādējādi 1. Mozus grāmata beidzas tāpat, kā beidzas viss Pentateihs: ar nāvi, tomēr bez kapa (5. Moz. 34:6) un Apsolītās zemes perspektīvā (sal. 5. Moz. 34:1–4). 1. Mozus grāmata, tāpat kā Pentateihs, sākas ar radīšanu un Ēdenes dārzu (1. Mozus 1–2) un beidzas ar Apsolītās zemes perspektīvu un cerību uz mirušo augšāmcelšanos (5. Moz. 34:6; sal. ar Jūdās 9). Šī literārā sakritība nav nejauša. Tādu pašu saistību mēs atrodam arī citur un vairāku Bībeles grāmatu sākumā un beigās (sk. piemēram, Jes. 1:2; Jes. 66:22, 23; Sal. māc. 1:1–11; Sal. māc. 12:14; Dan. 1:12; Dan. 12:13; Jņ. 1:1–10; Jņ. 21:22, 23), un pat visas Bībeles sākumā un beigās (1. Moz. 1–2; Atkl. 22:20).

TREŠĀ DAĻA — PRAKSE

Jēkaba svētība. Ir stāsts par kādu Jaunās derības skolotāju, kurš saviem studentiem teica: “Ja jūs gribat būt labi kristieši, jums būs jānogalina jūsu sevī.” Tad viens no studentiem atbildēja: “Vai jūs domājat nogalināt Jēzu?” Kā Jēkaba svētības saviem dēliem attiecas uz jums personīgi? Vai ir iespējams saņemt Jēkaba svētības, vienlaikus noliedzot to jūdaisko komponenti? Kas padara šīs svētības arī par jūsu svētībām?

Mesijas atnākšana. Kā šis pravietojums attiecas uz Jēzu Kristu? Pārrunājiet ar klasi šajā fragmentā izmantoto tēlu bagātīgo klāstu, lai raksturotu Mesiju. Kā Kristus kā “likumu devēja” tēls attiecas uz jūsu dzīvi? Kā zobu un acu tēli, kas apzīmē dzīves prieku un mieru, ietekmē jūsu izpratni par kristīgo dzīvi?

No jaunā uz labo. Vai atceraties kādu piedzīvojumu dzīvē, kad pret jums vērsta jaunprātīga rīcība ar nodomu kaitēt izrādījās jums par labu? Kā pēc šīs rīcības jūsu ciešanu un netaisnības pieredze ietekmēja jūsu rakstura veidošanos?

Pasaules glābšana. Kā mūsu nosaukums “Septītās dienas adventisti” atklāj mūsu ticību radīšanai? Kā liecina mūsu nosaukums, kāda ir saikne starp mūsu ticību radīšanai un cerību, ko mēs lolojam ar Jēzus otro atnākšanu?